

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 96. vuosikerta 26.3.2020

3 | 20

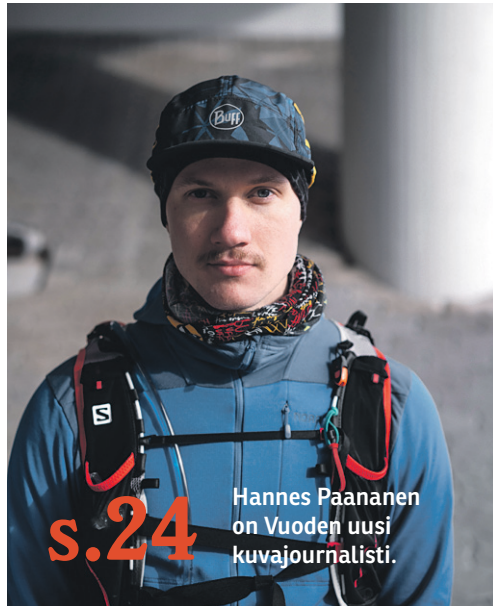
**Koronavirus vei
monelta freeltä
keikat**
s. 6

**Toimitukset
autioituvat,
mutta hommat
hoituvat**
s. 10

**Radio 957 palasi
menestyksekkäästi.
Miksi kaupallinen radio
 pärjää paremmin kuin
muu media-ala?**

16

KUVA: SAMULI IKÄHEIMO

s.24 Hannes Paananen on Vuoden uusi kuvajournalisti.

Suora vai siistitty lainaus? Siteeraamista ei juuri ohjeisteta.
s.28

"När medierna lyfter upp en enskild person som hjälte kan det bidra till ökad volontärturism."
s.37 Liselott Lindström

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Kriisioloissa medialta vaaditaan malttia

Koronavirus on muuttanut suomalaisen median toimintatapoja enemmän kuin mikään sitten internetin. Kriisioloissa tarvitaan kärsivällisyyttä ja kykyä katsoa tulevaan. Malttia tarvitaan niin median tekijöiltä kuin sen myyjiltä.

Meidän median tekijöiden on oltava kärsivällisiä jokapäiväisessä uutistytössä. Tehtävämme on kertoa yleisölle luotettavaa tietoa mahdollisimman nopeasti. Kun tietoa ei ole tai se muuttuu jatkuvasti, tehtävämme tulee hankala.

Mitä hallitus aikoo tehdä ensi maanantaina? Onko Suomessa kapasiteettia hoitaa kaikki sairastuneet? Missä vaiheessa kannattaa rajoittaa liikumista? Miten virus käyttäytyy? Mikä on paras strategia?

Kuluneina viikkoina tartuntatautien erikoisosaajilta, poliitikoilta ja virkamiehiltä on tiukattu vastauksia kysymyksiin, jotka kiinnostavat kaikkia, mutta joihin ei kerta kaikkiaan ole vastauksia. Ainoa rehellinen vastaus, "emme

vielä tiedä", on turhauttava. Se ei tyydytä yleisöä eikä meitä toimittajia. Alkaa spekulointi. Studion sohvalla kiemurtelevalta asiantuntijalta tivataan ennustuksia ja arvauksia. Somessa tuijotellaan ja tulkitaan amatööripohjalta käppyröitä, jotka kertovat toisenlaisesta maasta toisenlaisessa tilanteessa.

Koronauutisoinnissa sekä toimittajien että yleisön on pakko oppia sietämään epävarmuutta ja muuttuvia tilanteita. Poliitikkojen ja virkamiesten on opittava selittämään, miksi strategiat muuttuvat ja mitä muutoksilla halutaan saavuttaa. Kaikkien on hyväksyttävä, että ainoa järkevä vaihtoehto on toimia parhaan saatavilla olevan tiedon mukaan.

Tämä ei tarkoita, etteikö journalismin pitäisi olla kriittistä. Kyllä pitää. Tehtävämme ei ole ylistää poliitikkoja tai virkamiehiä vaan selvittää ja kysyä. Journalismin tehtävä ei ole väkisin ylläpitää yhteiskuntarauhaa, vaan kertoa totuus myös kriisiaikana. Yhtä lailla teh-

KUVA: MEERI UTTI

Vappu Kaarenoja ja Elina Järvisen vuoden vanha juttu kerää yhä lukijoita.

s.46

Osingonjaosta on tältä vuodelta luovuttava.

tävämme ei ole järkyttää yhteiskuntarauhaa julkaisemalla skandalöösejä lööppejä tai spekulatioita. Tarvitsemme malttia.

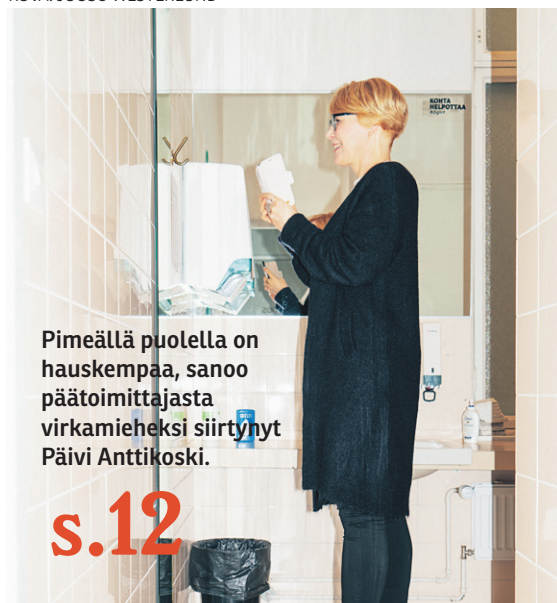
MALTIA, kärsivällisyyttä ja solidaarisuutta tarvitaan myös mediayhtiöiltä. Moni on jo kertonut lomautuksista – siitä huolimatta, että puskurit saattavat olla mittavat ja lisäosinkoja on maksettu mukavasti. Tarve hyvälle journalismille ja luotettavalle tiedolle on nyt poikkeuksellisen suuri. Työntekijät painavat pitkää päivää vastatakseen suomalaisten tiedonnälkään. Lukijaennätykset paukkuvat. Mediayhtiöiden on tehtävä osansa ja huolehdittava siitä, että sisällöntekijät jaksavat tehdä töitä. Koronakiire ja yt-pelko sekä lomautusten mukanaan tuomat taloudelliset vaikeudet ovat epäinhimillinen yhdistelmä. Jokaisen on nyt joustettava, myös mediayhtiöiden. Osingonjaosta on tältä vuodelta luovuttava, jos se tarkoittaa, että ihmiset

voivat jatkaa töissään.

Kaikkein ahtaimmalla ovat freelancerit, joiden kevään keikkakalenteri saattoi tyhjentyä yhdessä päivässä. Jälleen kaivataan malttia – päällikkötoimittajien pitää miettiä erilaisia ratkaisuja sen sijaan, että painavat paniikinappulaa ja peruvat kaiken. Voiko tilaisuuden järjestää etänä? Voiko freelancer esiintymisen sijaan kirjoittaa aiheesta? Voidaanko ajattomat kesäjutut tilata nyt? Ala tarvitsee kipeästi hyviä freelancereitaan myös koronakriisin jälkeen, joten on yhteinen etu varmistaa, että he selviävät.

KAIKEN tämän keskellä suomalainen media on onnistunut pääosin erittäin hyvin. Sisällöntekijöiden ammattitaito ei kyykkää kriisissä. Nyt on tärkeää pitää työn laatu korkeana, tukea työkavereita, alaisia ja pomoja sekä huolehtia jakamisesta. Voimme olla itsestämme ylpeitä. ●

KUVA: JUUSO WESTERLUND

Esitystä tehdään
viikkoja, kriitikon
on pureskeltava se
tunneissa. Näin
kriitikki syntyy.

s.14

Kannen/Takakannen kuva: Konsta Leppänen
ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 96. vuosikerta
26.3.2020

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
Manu Martinen (kirjoitusvapaalla)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Manu Haapalainen 050 501 0716
Tommy Pohjola 050 300 3510
Nina Erho (työkierrossa)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 4/2020
ILMESTYY 23.4., AINEISTO 15.4.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Verkossa ilmestyvät artikkelit ovat liian pitkiä, kirjoittaa toimittaja **Kyösti Hagert**

Kyösti Hagert, teksti ● Martin Stenmark, kuva

KYÖSTI HAGERT

- 33-vuotias toimittaja.
- Filosofian maisteri Jyväskylän yliopiston puheviestinnän oppiaineesta.
- Työskentelee Tukholmassa Sveriges Radiossa.
- Työskennellyt aiemmin toimittajana muun muassa Ilta-Sanomissa, Ylellä ja Keski-suomalaisessa.
- Kirjoittanut nuorille suunnatun talousoppaan yhdessä Pauliina Jokisen kanssa.

Helsingin Sanomien kulttuurisivujen jutut pitenevät viiden vuoden aikana 37 prosenttia. Yllättävän löydön tekivät dosentit **Heikki Hellman** ja **Voitto Ruohonen**, jotka tarkastelivat kulttuurisivujen juttuja vuosilta 2011–2016. Asiasta *Hesariin* kirjoittanut toimittaja **Vesa Sirén** arveli syyksi sitä, että tuolloin siirryttiin tekemään juttuja niin sanotusti digi edellä.

”Digitilaille tehdään runsaasti laajoja erikoispanostuksia eli timanttijuttuja. Niiden sisältö sovelletaan pääosin myös printtiin, mikä pidentää printtijuttujenkin keskimittaa”, Sirén kirjoitti tammikuussa.

Jutut ovat pidentyneet muuallakin. *Iltalehden* uutispäätoimittaja **Perttu Kauppinen** ja *Keski-suomalaisen* uutispäällikkö **Keijo Lehto** vahvistavat, että jutut ovat pidentyneet myös heidän lehdistään. Kauppisen mukaan *Iltalehden* juttujen keskimitta on kasvanut viidessä vuodessa noin 70 prosenttia. *Iltalehdessä* lyhyiden sähköuutisten määrä on vähentynyt, ja *Keski-suomalaisessa* printin juttujen määrä verkossa on noussut. *Iltalehden* jutuissa myös tarinallisuus on lisääntynyt, Kauppinen sanoo.

Kauppinen ja Lehto kertovat, että printtiä varten juttuja joudutaan lyhentämään. Lehto myös muistuttaa, että verkossa juttua rikastetaan lisäkuvilla, videolla ja vanhoilla jutuilla.

Ne työllistävät skrollaavaa etusormea.

EPÄMIELLYTTÄVÄ TOTUUS on, että jutut ovat nykyään liian pitkiä. Journalismi ei ollut ennen parempaa, pikemmin päinvastoin. Silti menneen ajan jutut jaksoi lukea, siis jos ei turhia puisevuudesta ja hampaattomuudesta välittänyt.

Sen lisäksi, että jutut ovat tappopitkiä, ne ovat myös usein löysästi ja laiskasti kirjoitettuja. Suurimmasta osasta saisi pituutta karsimalla ja virkkeitä terävöittämällä oikein kelpo juttuja. Jokainen toimittaja tietää, että pitkästi on helpompi kirjoittaa kuin lyhyesti.

Tarinallisuus on journalismissa edelleen suosittua, ja verkko onkin tehnyt feikkifeaturesta peruskauraa. Uutisjuttuja turhatarinallistetaan, jotta ne voitaisiin piilottaa maksumuurin taakse. Samalla pituus kasvaa.

Verkon myötä myös erilaiset kainalot ovat vähentyneet. Aiemmin infopäljäs olisi koottu kätevästi infoboksiin, nyt sen on levitetty jutun leipätekstiin.

OSA LUKIJOISTA ja kirjoittajista on aina ollut sitä mieltä, että mitä pidempi juttu, sen parempi. Kuitenkin vasta 2010-luvulla pituudesta on tullut virallinen hyvän journalismin kriteeri. *Long Playn* alkuvuosina naureskelimme kollegoiden kanssa, miten julkaisun mainonta hahmotteli uuden säännön hyvälle journalismille: juttu on sitä parempi, mitä enemmän siihen on käytetty aikaa ja mitä pidempi se on.

Aiemmin journalismin yksi tarkoitus oli säästää lukijoiden aikaa. Asiakaslupaus oli, että meidän lehtemme lukemalla tiedät riittävän hyvin, mitä Suomessa ja maailmalla tapahtuu – kerromme sinulle tiiviisti ja luotettavasti, miten asiat ovat. Nyt se on mennyt. Samalla vaivalla, jolla lukee ylipitkän ja tarinallistetun uutisen, voi itse etsiä uutisen tärkeimmän tiedon muualta.

Toimituksissa mitataan, kuinka kauan juttujen parissa viihdytään ja mihin asti ihmiset keskimäärin jaksavat edetä lukemurakassaan. Datakin kertoo, että ylipitkää ei kannata kirjoittaa tai julkaista. Monissa toimituksissa juttuja ei kuitenkaan lyhennetä, vaikka toimituksen sisäisten ohjeiden lopussa ehdotetaankin vienosti, että pituuteen kannattaa kiinnittää huomiota.

Kannattaisi. ●

Marjaana Malkamäki kuvasi itsensä kotonaan Tampereella. Hän hoitaa samalla yrityksensä juoksevia asioita ja Ukkoa, 4, Mimmiä, 2, ja Aamosta, 6, yhdessä kuvittajapuolisonsa kanssa.

Freet yrittävät löytää uusia tapoja tehdä töitä pandemian aikana

Johanna Vehkoo, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

47 499

Journalistien tukirahasto on jakanut kevään ja syksyn aikana neljä avustusta, joiden yhteissumma on 47 499 euroa. Hakijoiden määrä on viisi. Mediatilojen ja alan liittojen perustama rahasto tukee uhkailun ja häirinnän kohteeksi joutuneita journalisteja.

Laajalevikkinen intialaislehti julkaisi pääministeri **Sanna Marinista** (sd.) haastattelun, jota tämä ei koskaan antanut. Haastattelu ehti olla julki melkein kaksi päivää. Lue lisää: journalisti.fi

Ei konferensseja, ei seminaareja, ei kulttuuritilaisuuksia tai urheilutapahtumia. Kaikki peruttu. Haastateltavakaan eivät halua tavata naamatusten.

Lukuisilta freelancereilta katosivat työkeikat yhdessä yössä, kun koronavirustilanteen vakavuus valkeni Suomessa. Sovitut keikat, tilaisuudet ja työmatkat joko peruttiin kokonaan tai siirrettiin tulevaisuuteen. Epävarmuutta lisää se, ettei kukaan tiedä, milloin Suomi palaa normaalitilaan.

”Normaalistikin tiedän keikkani aika lyhyellä aikavälillä, ehkä viikon, kaksi eteenpäin. Epävarmuus kuuluu työhöni. Mutta yleensä tämä vuodenaika on vilkasta”, sanoo tamperelainen freelance-kuvaaja **Marjaana Malkamäki**.

Hän on toiminut freelancerina yli kymmenen vuotta. Sinä aikana hän on oppinut odottamaan hiljaisia aikoja lähinnä joulun tienoilla ja kesäheinäkuussa.

Malkamäellä on yhteinen yritys kuvittajapuolisonsa kanssa. Nyt Malkamäki on saanut terveyskeskuksesta kahdeksi viikoksi sairauslomatoistuksen nuhan ja yskän takia.

”Se helpotti, että pystyin hakemaan Kelasta sentään sairauspäivärahaa.”

Kotilepo ei kuitenkaan onnistu, sillä Malkamäki on kotona kolmen alle kouluikäisen lapsen kanssa.

”Kyllähän tässä täytyy myös hoitaa paperityöt ja yrityksen asioita. Yritän nyt ainakin madaltaa ennakkoveroja ja muutenkin karsia kuluja mahdollisimman pieniksi. Teen laskelman, mitä menoja on ja kuinka paljon pitäisi saada rahaa kasaan ja mistä voi säästää.”

Malkamäki toivoisi freelancereille napakkaa tietopakettia haettavissa olevista tuista ja helpotuksista, tulivat ne sitten Kelalta, verottajalta, työnantajilta tai säätiöiltä.

”Toivottavasti tukien hakemisesta ei synny mitään hillitöntä paperisotaa. Se ei saisi tässä tilanteessa olla liian byrokraattista.”

FREET KAIPAavat NYT SELKEITÄ toimintaohjeita ja tietoa oikeuksistaan. Keikkoja on peruttu huomattavia määriä ilman minkäänlaista korvausta. Journalistiliitto katsoo, että tilaajan tulisi lähtökohtaisesti korvata keikan peruminen. Näkemys perustuu freetyöstä työnantajaliiton kanssa sovitettuun kauppapasopimukseen.

Kaiken kattavaa ohjetta asiasta ei kuitenkaan voi antaa, koska joillakin työn ostajilla voi olla käytössään niin sanottuja force majeure -ehtoja (ylivoimainen este). Journalistiliitto kehottaa freelancereita olemaan yhteydessä liittoon, mikäli korvausten maksamisesta syntyy erimielisyyttä.

Tieto freelancereiden ahdingosta on levinnyt nopeasti ja esimerkiksi kulttuurialalla perustettiin välittömästi työryhmiä pohtimaan ratkaisuja tilanteeseen. Luovien alojen työntekijät etsivät uusia työn tekemisen ja tukemisen muotoja myös varten vasten perustetuissa Facebook-ryhmissä.

Hallitus ilmoitti turvaavansa yrittäjien ja freelancereiden toimeentuloa yritys muodosta riippumatta. Työttömyysturva voivat nyt hakea kaikki, joilla on siihen tarvetta.

Journalistisen kulttuurin edistämistätiö Jokes avasi pika-aikataululla freelancereille tarjotun apurahahaun. Jokes myöntää 30 apurahaa vapaiden toimittajien, kuvittajien ja graafikoiden luoviin projekteihin. Apurahasumma on 5800 euroa.

Kuvaajat voivat puolestaan hakea apurahaa Lehtikuvaajarahastosta ja Patricia Seppälän säätiöstä.

Myös verottaja tarjoaa apuaan pienyrittäjille. Esimerkiksi alv-ilmoituksen myöhästymismaksu voidaan jättää perimättä. Veroilmoituksen jättämiseen voi pyytää lisäaikaa.

VALOKUVAAJA MARJAANA Malkamäki uskoo, että mikäli tilanne pitkittyy, luovat ihmiset keksivät pakon edessä uusia tapoja tehdä työtään.

”Kyllähän kuvatakin voi turvallisesti matkan päästä teleobjektiivilla.”

Häntä helpottaa tietää, ettei ole tilanteessa yksin. Freelancereiden yhteisöissä on tarjolla vertaistukea.

”Ihmisillä on valtava tiedonjano. Luulisi, että medialla ja lehdillä menee nyt hyvin. Toivoisin, että tällaisessa tilanteessa perinteiset mediat käyttäisivät mahdollisimman paljon freelance-reiden palveluja.”

Koronavirusuutisoinnilla on saatu paljon lukijoita, mutta on epäselvää, millaisia taloudellisia vaikutuksia kiinnostuksella on. Moni lehti on poistanut koronajutuilta maksumuurin. Ilmoitusmyynti sen sijaan on kärsinyt epidemiasta. ●

Ohjeita freelancereille

● Mitä teen, jos sairastun?

Soita terveyskeskukseen ja hanki lääkärin todistus saamiesi ohjeiden mukaisesti. Hae Kelan verkkopalvelusta sairauspäivärahaa. Koronavirukseen sairastuvat hakevat tartuntatautipäivärahaa, jossa ei ole oma-vastuuta. Se korvaa ansionmenetyksen sataprosenttisesti. Terveyskeskusten puhelimissa on nyt valtava ruuhka, mistä syystä soittamista ei suositella. Tartuntatautipäivärahaa ei kuitenkaan voi saada ilman lääkärin todistusta, joten THL kehottaa hankkimaan sen puhelimitse.

● Voinko saada työttömyysetuuksia?

Hallitus on päättänyt, että myös yrittäjät voivat nyt saada työttömyysturva. Yritystoimintaa ei tarvitse ajaa alas. Samoin sivutoimisella yrittäjällä on tähän mahdollisuus. Osuuskunnan lukuun toimiva voi myös ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi.

● Voinko saada palkkioita perutuista töistä?

Vetoa alan kauppapasopimukseen. Sopimus löytyy SFJ:n sivuilta. Sinulla voi olla mahdollisuus saada korvaus ainakin jo kertyneistä kuluista.

● Mistä saan tietoa?

Kela, TE-keskukset, Journalistiliitto ja SFJ.

... ”Uutiskuva, jota en ottaisi, olisi se tyhjä vessapaperihylly. Kuvaisin postiluukusta sisään ihmisiä, jotka ovat kotonaan eristyksissä.”

Vuoden kuvajournalistina palkittu Touko Hujanen
Journalistin haastattelussa 16. maaliskuuta

... **Hävittäjistä kirjoitettiin** kuluneen vuoden aikana kaksi kertaa enemmän kuin aiemmin, kertoo *Journalistin* selvitys. Ahkerimmin niistä on uutisoanut *Ilta-Sanomat*. Lue lisää: journalisti.fi

Hovioikeus pohtii Janitskinin kuoleman vaikutusta tuomioon

MV-lehteen liittyvä oikeudenkäynti saattaa venyä jopa syksyyn.

Helsingin hovioikeus on siirtänyt niin sanotun MV-oikeudenkäynnin päätöksen määrittelemättömään ajankohtaan. Hovioikeuden mukaan päätös yritetään antaa vielä keväällä, mutta on myös mahdollista, että se siirtyy syksyyn.

Tilannetta mutkisti oikeudenkäynnissä vastaajana olleen *MV-lehden* perustajan **Ilja Janitskinin**, 42, kuolema.

Janitskin kuoli helmikuussa. Hänen lisäksi oikeudenkäynnissä oli vastaajana **Johan Bäckman**. Janitskinia ja Bäckmania syytettiin muun muassa toimittaja **Jessikka Aron** häiriköinnistä.

Ilja Janitskin tuomittiin käräjillä vuoden ja kymmenen kuukauden vankeuteen ja Johan Bäckman vuoden ehdolliseen vankeuteen. Lisäksi heidät määrättiin maksamaan vahingonkorvauksia ja hyvityksiä yhteensä noin 136 000 euroa.

Kiistan kaikki osapuolet valittivat korkeampaan oikeusasteeseen. Hovioikeuden oli tarkoitus antaa tuomio maaliskuun alussa.

EI OLE AIVAN tavatonta, että oikeudenkäynnin osapuoli kuolee kesken oikeudenkäynnin. Tuomarit pohtivat nyt, miten yhden vastaajan kuolema vaikuttaa oikeuden päätökseen. Oikeuden on harkittava esimerkiksi sitä, mitä tapahtuu korvauksille, jotka mahdollisesti tuomitaan Janitskinin maksettaviksi.

Valittajana olevan vastaajan kuollessa rangaistus raukeaa. Asian rikosoikeudellista puolta ei valittajan osalta hovioikeudessa juurikaan tutkita.

Valitus koskee myös kärjäoikeudessa tuomittua vahingonkorvausvelvollisuutta. Kuolleen valittajan oikeudenomistajille eli esimerkiksi omaisille on varattava tilaisuus lausua, haluavatko he jatkaa valitusta korvausten osalta.

Tätä kirjoitettaessa Helsingin hovioikeudessa odotetaan Janitskinin kuolinpesän päätöstä.

JOS JANITSKININ oikeudenomistajat eivät jatka valitusta korvausten osalta, valitus jäänee tältä osin sikseen. Silloin kärjäoikeuden tuomitsemat korvaukset jäisivät voimaan. Jos valittaja on kärejillä tai hovissa tuomittu maksamaan vahingonkorvauksia, ne maksetaan ja voidaan periä kuolinpesän varoista.

Omaisille ei synny henkilökohtaista korvausvastuuta, mikäli kuolinpesä hoidetaan ja selvitetään asianmukaisesti.

KORONAVIRUKSEN AIHEUTTAMA poikkeustilanne vaikuttaa kaikkiin oikeudenkäyn-teihin. Käytännössä istuntokäsittelyjen mahdollisista peruutuksista ja muutoksista ilmoitetaan kutsutuille henkilökohtaisesti. Tuomioistuimet viestivät muutoksista toiminnassaan omilla palvelusivuillaan. Jos oikeudenkäyntiin saapuminen estyy sairastumisen vuoksi, tulisi asiassa ottaa välittömästi yhteyttä kutsussa mainittuun yhteyshenkilöön puhelimitse tai sähköpostitse. Tuomioistuinviraston omat koulutukset ja tapahtumat siirtyvät verkkoon tai myöhempään ajankohtaan.

Helsingin kärjäoikeudessaakin sairastuminen on peruste siirtää istuntoa. Joitakin istuntoja tullaan peruamaan ja joidenkin asioiden käsittelyä lykätään. Tämä tulee pidentämään käsittelyaikoja.

Tommy Pohjola

LEHTITALOISSA KÄYNNISTYIVÄT KORONA-YT:T

Useat mediatyhtiöt ovat aloittaneet yt-neuvottelut koronavirustilanteen vuoksi. Lomautuksiin tähtäävistä yt-neuvotteluis-ta ovat ilmoittaneet muun muassa Hämeen Sanomat oy, *Turun Sanomat* ja *Salon Seudun Sanomat* sekä *Keskipohtajamaata* julkai-seva KPK Yhtiöt.

Sanomalehtien liiton jäsenilleen tekemän kyselyn mukaan miltei puolet päätoimittajista ja toimitusjohtajista usko, että henkilöstöä lomautetaan tai irtisanotaan koronaviruksen talousvaikutusten vuoksi. Kolmannes vastaajista piti tätä kuitenkin epätodennäköisenä.

Hallitus on päättänyt työmarkkinakeskusjärjestöjen esityk-sestä lyhentää lomautustilanteessa yt-neuvottelut viiteen päi-vään. Myös määräaikaisen työntekijän voi poikkeusaikana lomauttaa. Työttömyysturvan omavastuu-aika poistetaan.

Marja Honkonen

Lue lisää: journalisti.fi

ELOKUVA- JA TV-ALA NEUVOTTELEE YHÄ

Elokuva- ja tv-alan työehtosopimusneuvottelut ovat edelleen kesken. Neuvottelut keskeytyivät 3. tammikuuta. Niitä on tar-koitus jatkaa huhtikuussa, Journalistiliiton työehtoasiamies **Terhi Tarvainen** kertoo.

Neuvottelut keskeytettiin, koska osapuolilla ei ole yhteisym-märrystä keskeisistä tavoitteista. Ala myös odotti työtuomiois-tuimen ratkaisua siitä, onko tes yleissitova. Ei ole, työtuomiois-tuin linjasi helmikuun lopussa.

Elokuva- ja tv-tessistä neuvottelevat Journalistiliitto, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ja Palta. Ala on ollut sopimuksettomassa tilassa vuoden alusta. Työpaikoilla noudatetaan aiemman sopimuksen ehtoja, kunnes uusi saa-daan tehtyä.

Alan liitot ovat antaneet tuotantoyhtiöille yhteiset ohjeet siitä, miten koronavirustilanne otetaan huomioon av-tuotan-noissa. Kuvauksia ei ole tarpeen keskeyttää, elleivät viranomai-set sitä vaadi. Työturvallisuuteen tulee kuitenkin kiinnittää eri-tyistä huomiota ja tarpeetonta lähikontaktia välttää.

Marja Honkonen

OIKAISU

Toisin kuin **Ville Pernaan** haastattelussa (*Journalisti* 1/2020) ker-rottiin, lehti ei menettänyt keväällä 2014 tuhatta lukijaa vaan tuhat tilaajaa kuussa. Artikkelissa myös väitettiin, että lehdel-lä olisi Pernaan aloittaessa ollut viisi digitilaaajaa. Väite ei pidä paikkaansa.

JOKES SIIRTÄÄ KURSSINSA SYKSYYN

Journalistisen kulttuurin edistämistä Jokes siir-tää kevään kielikurssinsa ensi syksyyn. Kolmelle kurssille on jo löytynyt uusi aika, ja lopuille sitä etsi-tään. Myös videoeditoinnin jatkokurssi siirtyy.

Jo myönnettyjä apurahoja ei tarvitse maksaa ta-

kaisin, säätiön asiamies **Anna Kähkönen** kertoo.

"Suosittelemme, että apurahansaajat hakevat siir-toa sen käytölle ensi vuodelle, jos esimerkiksi kieli-kurssimatka, konferenssi tai opintomatka peruuntuu koronan vuoksi. Jos siirto ei ole mahdollinen, apura-

halle voi hakea käyttökohteen muutosta."

Jokesin syksyn muut kurssit tulevat normaalisti hakuun huhtikuussa. Hakuun tulee myös residenssi-apurahoja.

Marja Honkonen

Uutissatiiri viihdyttää ja viettelee, mutta se ei ole journalismia

Poliittiset satiirisarjat ovat etenkin yhdysvalloissa hyvin vaikutusvaltaisia: Joidenkin sarjojen, kuten *The Daily Show'n* ja *Last Week Tonightin*, kannanotot ovat johtaneet muutoksiin lainsäädännössä. Monet nuoret katsojat pitävät niitä tärkeimpänä uutislähteenään, ja niiden juontajat ovat paistatelleet vaikutusvaltaisimpien ihmisten listoilla.

Samaan aikaan uskottavuus- ja talousongelmien kanssa painiskelevaa, perinteistä uutismediaa verrataan usein uutissatiiriin. Tein suomalaisen *Noin viikon uutiset* -sarjan katsojille syksyllä 2017 kyselyn, ja tulokset olivat kiinnostavia: suuri osa sarjan katsojista piti sarjaa parempana journalismina kuin varsinaista journalismia. Tämä siitä huolimatta, että ohjelman tiedot olivat lähes aina peräisin juuri perinteisestä journalismista.

Sama on havaittu Yhdysvalloissa. Uutisvälineet menettävät yleisöjä ja uskottavuuttaan niiden silmissä samalla, kun uutissatiirit valloittavat yhä uusia yleisöjä.

SUUNTA ON HUOLESTUTTAVA ainakin kolmesta syystä. Ensinnäkin uutissatiirit eivät sitoudu eettisiin koodeihin ainakaan yhtä vahvasti kuin journalismi. Vaikkapa samanaikaiseen kuulemiseen pyrkii tuskin yksikään satiiriohjelma.

Sekä Suomessa että Yhdysvalloissa tekijät ovat korostaneet tekevänsä viihdettä, eivät journalismia. Kuitenkin sarjat hyödyntävät journalistisen esittämisen konventioiden uskottavuutta. Jos ihmiset pitävät journalismin sijaan satiireja ensisijaisena tietolähteenään, se voi rapauttaa demokraattisen julkisuuden periaatteita, kuten syytöksen kohteen kuulemistä.

TOISEKSI UUTISSATIIRIEN kuva maailmasta on hyvin kapea. Amerikkalaiset satiirit painottavat demokraattipuolueeseen liittyvää maailmankuvaa, vaikka kritisoivatkin maan molempia puolueita.

Tämän lisäksi satiirien tavoitteisiin tuskin kuuluu missään laajan yleiskuvan antaminen kaikesta,

mitä yhteiskunnassa tapahtuu. Ne eivät esimerkiksi sitoudu seuraamaan lainsäädännön ja vastaavien prosessien käänteitä. Perinteisten uutisvälineiden toimituksissa tämä on itsestäänselvä lähtökohta.

Jos siis ihmiset painottavat tiedonhankinnassaan poliittisia satiireja journalismin kustannuksella, voi yhteiskunnallisen tietämyksen ja julkisen keskustelun ala kaventua huomattavasti.

KOLMAS ONGELMA LIITTYY satiirien tarjoamaan identiteettiin. Satiirisarjat voivat kilpailla journalismin kanssa tehokkaimmin juuri tällä keinolla. Siinä missä objektiivisuuspyrkimyksiä ja ulkopuolista tarkkailua korostava journalismi tuntuu helposti tehottomalta ja mitäänsanomattomalta, satiirissa voidaan sanoa suoraan, kuka on fasisti, kuka on teokopyhä ja kenet pitäisi heittää suoraan vankilaan!

Ja näin satiirissa voidaan myös tarjota oikeamielistä identiteettiä katsojille. En epäile hetkeäkään, etteikö tämä olisi merkittävä syy satiirisarjojen menestyksen taustalla.

SE, ETTÄ SATIIRIA pidetään toisinaan journalismin uutena muotona tai jopa parempana tiedon esittämisen tapana kuin journalismia, on huolestuttavaa. Erityisen huolestuttavaa on, että toisinaan ehdotetaan, että journalismin tekijöiden tulisi ottaa oppia uutissatiireista.

Vaikka varmasti joitain satiirin toimintatapoja voitaisiinkin hyödyntää myös journalismissa, on olemassa suuri vaara, että omaksuttavat toimintatavat itse asiassa johtaisivat edellä mainittujen ongelmien yleistymiseen.

Kun satiirisarjojen tekijätkin painottavat tekevänsä viihdettä, myös yleisön ja toimittajien olisi hyvä suhtautua ohjelmiin juuri siten. Ne ovat, ainakin toistaiseksi ja nykyisissä muodoissaan, viihdettä. Varmuudella vetoavaa, toisinaan lisäksi oivaltavaa, uusia näkökulmia tarjoavaa ja jopa uutta tietoa esiin nostavaa viihdettä. Mutta kuitenkin viihdettä. ●

Koronavirus pani uusiksi juttuaiheet ja toimitusten työtavat

Tommy Pohjola, teksti • Samuli Pulkkinen, kuva

Koronavirustilanne ja siitä seuraavat poikkeusolot ovat mullistaneet suomalaisten toimitusten työn. Uusiksi on pitänyt ajatella paitsi aiheet, myös työn tekemisen tavat. Journalisti kysyi toimituksista, miten toimittajia on poikkeustilanteessa ohjeistettu.

Pohjois-Suomessa turismi on merkittävä uutisaihe. SPL Kustannuksen sisarlehtien *Luoteis-Lapin* ja *Kittilälehden* toimittaja **Anssi Tapio** kertoo, että nyt on mietittävä uusia näkökulmia.

”Matkailu on meillä kohtalaisen iso aihe. Jos se jää pois lisäämme esimerkiksi henkilöjuttuja. Kerrotaan ihmisistä. Haastattelut tehdään toki puhelimitse. Juttukeikat rajataan minimiin, eikä käydä riskiryhmään kuuluvien luona.”

Luoteis-Lapin neljän hengen toimitus ja *Kittilälehden* kahden hengen toimitus tekevät töitä etänä ja toimituksessa.

”Ei ole pakko tehdä etänä, toimitukseenkin saa tulla jos haluaa”, Tapio kertoo.

Helsingin Pasilassa, ison kauppakeskuksen yläkerroksiin juuri avatuissa *Suomen Kuvalehden* tiloissa on tyhjää. Kaikki toimittajat ovat siirtyneet etätöihin. Toimituskokoukset ja ideapalaverit järjestetään poikkeustilanteen ajan kaikki videoneuvotteluina.

Toimituspäällikkö **Jussi Eronen** teki koko viime viikon töitä kotona, mistä hän muun muassa veti maanantaiaamun ajankohtaispalaverin. Se aloitti lehden etätöyökauden.

”Kokous onnistui varsin hyvin. Juttuaiheissa haemme tasapainoa jättäiläisjärjelmän koronauutisen käsittelyn ja muiden tärkeiden aiheiden välillä”, Eronen sanoo.

”Tämä ei ole maailmanloppu, vaan määräaikainen operaatio yhden taudin torjumiseksi. On hyvä muistaa, että koko ajan tapahtuu paljon muitakin asioita, vaikka arkielämäämme vaikut-

tava virus saakin paljon huomiota. Meille journalistille tärkeää on pysytellä toimintakykyisinä ja mahdollisimman hyvällä mielellä.”

Otavamediassa on Erosen mukaan ohjeistettu, että työterveyshuoltoon voi olla yhteydessä matalla kynnyksellä, jos alkaa ahdistaa.

”Myös vt. päätoimittajaan ja meihin toimituspäällikköihin saa aina olla yhteydessä, jos joku asia askarruttaa.”

Radion merkitys ja toimivuus kriisiaikojen viestinnässä korostuu, kun käytännössä kaikki ihmiset osaavat käyttää kotonaan radiota.

Paavo Häikiö, Radio Suomen toimittaja

PASILASSA SIJAITSEE myös **Paavo Häikiön** työpiste. Juontaja-toimittajan ääni on monelle tuttu Ylen Radio Suomen ja Yle Helsingin taajuudelta. Tuntutavaara vaikuttaa hänenkin työhönsä.

”Meillä studiovieraat on peruttu ja haastattelut tehdään puhelimitse. Kaikki mahdollinen työ tehdään etänä. Iso osa reporttereista ei käy toimituksessa lainkaan. Juontovuorossa juontajat ovat studiossa vain oman vuoronsa ajan.”

Häikiö kertoo, että aikaisemmin juontajilla oli studiossa yhteinen headset eli suuta lähellä oleva mikrofoni. Nyt jokaiselle hankittiin oma. Yhteiskäytössä olevat kännykät desinfioidaan aina, kun puhelin siirtyy seuraavalle. Uusia ohjeistuksia

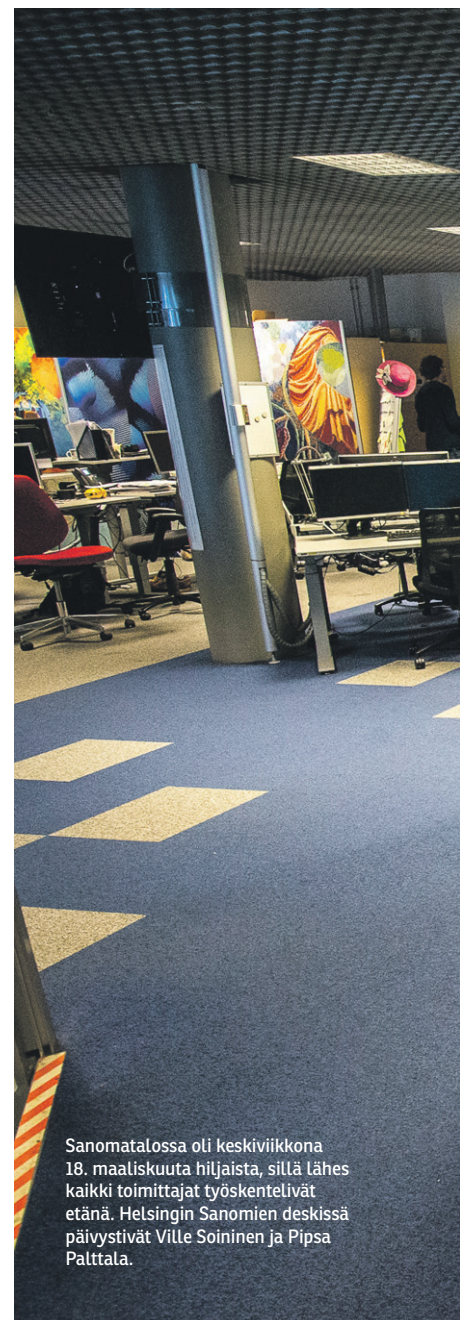
seurataan päivittäin.

Laissa Yleisradio Oy:stä mainitaan, että Ylen tulee ”varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.”

Se tarkoittaa, että Ylen julkisen palvelun tehtävänä on taata luotettava tiedonvälitys kaikissa olosuhteissa kaikille suomalaisille myös kriisitilanteissa.

”Radion merkitys ja toimivuus kriisiaikojen viestinnässä korostuu. Käytännössä kaikki ihmiset osaavat käyttää kotonaan radiota, ja niin kuuntelijat kuin haastateltavat voivat ottaa osaa ohjelmiimme puhelimen välityksellä”, Häikiö sanoo.

MYÖS TURUN SANOMIEN tavoite on välttää taudin levittämistä ja taata työskentely täysin poikkeuk-

Sanomatalossa oli keskiyöksi 18. maaliskuuta hiljaista, sillä lähes kaikki toimittajat työskentelivät etänä. Helsingin Sanomien deskissä päivystivät Ville Soininen ja Pipsa Palttala.

sellisessä tilanteessa, uutistoimituksen osastopäällikkö **Anne Savolainen** kertoo.

”Tiivistettynä toimittajien terveyteen liittyen: hyvä käsihygienia on tärkeää, eikä sairaana tulla töihin. Keikoilla käymme edelleen, mutta vältämme sisätiloja. Haastateltavia tavataan ulkona, mutta turvaetäisyydeltä. Riskiryhmistä pysytään loitolla. Koemme, että on tärkeää tavata ihmisiä ja välittää heidän ajatuksiaan tilanteesta. Viranomaistiedon välittäminen ei riitä.”

Turun Sanomissa etätöissä on sekä uutis- että taloustoimituksesta noin puolet toimittajista. Sillä turvataan uutistoiminnan jatkuvuus. Lehdellä on kaksi etätyöpistettä varsinaisen toimituksen ulkopuolella, joten vaihtoehtoisia työpisteitä on.

”Olen itse vielä tullut toimitukseen joka aamu, ja aion jatkaa niin kauan kuin se järkevältä tuntuu.”

Savolainen pitää etäporukan kanssa aamupalaverin uutistoimituksen omassa ryhmässä verkkosovelluksessa. Sen lisäksi soitellaan ja viestitellään.

”Puhelimessa puhun paljon tavallista enemmän. Juttujen ideointi ja kehittäminen toimii aivan yhtä mallikkaasti. Toimituksen työmoraali on korkealla, työinto on huikea ja minä olen porukastani tavattoman ylpeä.”

Turun Sanomien johdossa kriisiin on reagoitu aloittamalla yt-neuvottelut. Lomautusten suunnitellaan kestävän enintään 90 päivää, ja ne koskisivat noin 160 henkilöä. Lomautukset on tarkoitus jaksottaa niin, että yhtiön toiminta jatkuisi mahdollisimman normaalisti.

HELSINGIN SANOMISSA kaupunkitoimituksen esimies **Kalle Silfverberg** on kiireinen, kuten muut-

kin tähän haastatteluun vastanneista toimittajista. *Hesarissa* kolme neljästä toimittajasta työskentelee haastattelun tekohetkellä etänä. Tekeminen ja juttujen koordinointi on erilaista verrattuna esimerkiksi keskusteluihin toimituksen fyysisissä palaverissa. Läsnaoloa vaativia tehtäviä hoitavat ihmiset on hajasijoitettu toimituksen kahteen kerrokseen.

Riskiryhmiin kuuluvia ei tavata, ja muutenkin *Hesarissakin* suuri osa jutuista tehdään puhelimitse.

”Kaikki toimituksen kokoukset ovat etänä. Etänä työskennellään vuoroissa useita viikkoja, jotta ryhmät eivät sekoitu. Toimittajat työskentelevät kotona, jos ovat vähänkään vilustuneita”, Silfverberg sanoo. ●

Haastattelut on tehty viikolla 12.

Päivi Anttikoski, 49

- Valtioneuvoston kanslian viestintäjohtaja 2018 alkaen.
- Valmistunut filosofian maisteriksi Jyväskylän yliopistosta 1997.
- Helsingin Sanomien päätoimittaja 2014–2017.
- Eri tehtävissä MTV:n Uutisissa 1998–2014, viimeksi uutispäätoimittajana.
- Mediapoolin sisältöryhmän ja Turvallisuuskomitean jäsen sekä Viranomaisten informaatiovaikuttamisverkoston puheenjohtaja.
- Haki Aamulehden päätoimittajaksi 2017, mutta ei tullut valituksi. Alma Median toimitusjohtajaa Kai Telannetta syytettiin tapauksessa työsyринnästä. Käräjäoikeus kuitenkin hylkäsi syytteet.

Päivi Anttikoski otti selfien Valtioneuvoston linnan wc-tiloissa. Ennen koronaviruksen leviämistä ja valmiuslain käyttöönottoa siihen oli vielä aikaa.

Suosittelet kaikille toimittajille viestintäjohtajan uraa, Päivi Anttikoski

Valtioneuvoston viestintäjohtaja haluaa järjestää tiedotustilaisuuksia ihmisille eikä toimittajille.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Viihdyt paremmin poliitikkojen viestintäjohtajana kuin kynnisten toimittajien pomona.

Ehdottomasti viihdyn. Jos olisin tiennyt, miten kivaa on olla virkamies, olisin siirtynyt tälle pimeälle puolelle paljon aikaisemmin. Täällä hoidetaan asioita, eikä vaan spekuloida – ja ollaan paljon vähemmän kynnisiä kuin toimituksissa. Rakastan olla virkamies.

Jokaisen toimittajan kannattaisi jossain vaiheessa uraansa olla viestintäjohtaja.

Suosittelen sitä lämpimästi. Moni toimittaja oppii täällä paljon. Täällä oppii näkemään, miten asiat ovat, eikä tarvitse kuvitella ja kolumnoida siitä, miten asiat ehkä ovat.

Kun lähdit Helsingin Sanomista, sanoit downshiftaavasi. Nykyinen työsi on juuri sitä.

Joo, teen enää vain 16-tuntisia työpäiviä! Kun lähdin, olin oikeasti 10 kuukautta pois töistä ja mietin, mitä teen seuraavaksi. Sinä aikana keksin, mitä haluan oikeasti tehdä. Nyt olen sillä paikalla, jossa minun olisi pitänyt olla jo paljon aikaisemmin.

Kyllästyit Helsingin Sanomissa päätoimittaja Kaius Niemen mikromanageeraukseen.

Ei, vaan kyllästyin Kaiuksen haitarin soittoon bileissä! Kaius tosiaan on mikromanageeraaja, mutta en osaisi kuvitella mitään hällä-väliä-Kaiusta johtamassa *Hesaria*. Hän on syntynyt mikromanageroijaksi ja on erinomainen siinä. **Sanoit haastattelussa, ettei lähtösi Hesarista liity dramatiikkaa. Niin kriisiviestintäoppien mukaan kuuluu aina sanoa.**

Voi kun keksisin siitä jotain dramatiikkaa. Se tuntuu olevan monelle muulle dramaattista, kun lähtee siltä paikalta, eikä ole uutta työtä odottamassa.

Toimittajat suuttuivat, kun järjestit uuden hallituksen ensimmäisen tiedotustilaisuuden koko kansalle, etkä vain heille.

Suuttuivatko he tosiaan? Sain vain pariilta toimittaja

palautetta siitä, kun kansa pääsi kysymään ennen heitä. Minusta se oli todella kivaa, ja sellaisia pitää järjestää enemmän. Ihmiset ensiksi, sitten toimittajat!

Sinulla on kotonasi Kai Telanne -voodoo-nukke.

En harrasta voodoo-nukkeja, vaan minulla on teemaan liittyvä tikkataulu.

Ennen tärkeät poliittiset päätökset tehtiin miesten saunailloissa, nyt sinun ja entisten kollegoidesi eli skumppasis-kojen kokoontumisissa.

Me emme tee poliittisia päätöksiä, vaan ajamme tärkeäksi katsomiamme yhteiskunnallisia päätöksiä, mutta vain jos juoruilulta jää aikaa. Tuloksiakin tulee, katso vaikka meidän nykyistä hallitustamme.

Olet pidetty ja rento pomo. Korostat rentoa vaikutelmaa ottamalla itsestäsi usein peili-selfieitä tennarit jalassa.

Sinulla on väärää tietoa, minulla on lenkkarit jalassa. Ne ovat parhaat kengät, sillä pyörin päivittäin ympäri tätä linnaa. Askelia kertyy, joten on pakko olla ne jalassa. **Käytät kaulakorua, jossa lukee päivästä riippuen joko "Take No Shit" tai "Good Day Sunshine".**

Kyllä. Good Day Sunshine -korua käytän noin 363 päivää vuodessa. Minulle vain tulee hyvä fiilis, kun pidän tätä korua. Jos on tulossa huttua niskaan, laitan Take No Shitin. Sitä käytin viimeksi Telanne-käräjillä.

Edeltäjäsi Markku Mantila lähti päätoimittajaksi Pohjanmaalle. Tähtää samaan, kun nykyinen pestisi päättyy.

En minä koko ajan voi peesata Markkua, ja häntä on vaikea syrjäyttää. Muutenkin tuntuu, että nämä maakuntalehdet on minun osaltani jo nähty.

Olet tämän haastattelun aikana jo useasti miettinyt, miten lapsesi pärjää, kun et ole hoitamassa häntä.

Sitä mietin koko ajan ja on todella vaikea keskittyä töihin. Sitä paitsi minulla ei ole mieheni lupaa ansiotyöhön. Onneksi täällä kukaan ei ole kertaakaan kysynyt, että miten lapsi nyt pärjää. ●

Näin syntyy teatterikritiikki

Manu Haapalainen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka • Tuomo Manninen /Kansallisteatteri, kuvat

Undocumented Love -esityksen kritiikki Helsingin Sanomiin

Kati Kaartisen ja Jussi Lehtosen dokumenttiteatteriesitys. "Viisi esiintyjää Suomesta, Irakista ja Syyriasta. Teatteria, tanssia, nykysirkusta ja viisi tositarinaa maailmasta". Kritiikki ilmestyi HS:ssä 31.1.2020.

1.

Ennakkovalmistautuminen

Maria Säkö saa tilauksen *Undocumented Love* -esityksen kritiikistä sähköpostilla Helsingin Sanomien **Sanna Kangasniemeltä**. Ennen *Undocumented Love* -esityksen ensi-illan katsomista Säkö palauttaa mieleensä tekijöiden aiemman yhteistyön *Toinen koti*. Hän on nähnyt myös muita **Kati Kaartisen** aiempia töitä.

"Hän on nähnyt töissään muun muassa hyvyttä ja toisen kohtaamista. Ajattelin, että hän varmaan käsittelee tässä samoja teemoja."

Säkö miettii ennakkoon muitakin mahdollisia vertailukohtia.

"Olen nähnyt paljon dokumenttiteatteria. Jos näytelmä on uusi, pyydän usein tekstin etukäteen, mutta tässä on dokumenttitausta, joten tekstin tulkinta ei ollut etukäteen niin relevanttia pohdittavaa."

Säkö on saanut Koneen Säätiöltä rahaa keväällä 2019 seuratakseen yhteisötaiteilijoiden työtä. Hän miettii, voisiko projektin ajatuksia soveltaa tähän esitykseen.

9.12.

Maria Säkö

- Teatteri- tanssi- ja esitystaidekriitikko, tietokirjailija sekä taiteesta kirjoittamisen opettaja Taideyliopistossa.
- Opiskellut teatteritiedettä ja kirjallisuustiedettä.
- Kirjoitti aluksi Uuteen Rovaniemeen ja Lapin Kansaan nuortenkirjoista ja teatterista.
- Kirjoittanut teatterikritiikkejä ja myös muuta journalismia Länsiväylään, Uuteen Suomeen, Teatteri-lehteen, Helsingin Sanomiin vuodesta 2009.
- Suomen arvostelijain liiton puheenjohtaja viidettä vuotta.
- Yksi Koneen säätiön Kritiikki näkyy! -hankkeen vetäjistä.

Kuva: Riikka Laana

30.1.

30.-31.1.

2.

Esityksen katsominen

Säkö menee katsomaan *Undocumented Love* ensi-illan Kansallisteatterin Omapohjaan 30. tammikuuta.

Esitystä katsoessa Säkölle syntyy ennalta-arvaamaton oivallus: *"Miten kaikki esityksessä kerrotut hirmu järkyttävät tarinat liittyvätkin öljyn valtaan ja suurvaltapolitiikkaan. Tämä loi toivoo: kyse ei ole vain pahoista diktaattoreista vaan ainakin periaatteessa ratkaistavissa olevista poliittisista kysymyksistä."*

Katsoessa syntyi myös negatiivisesti yllättänyt oivallus: *"Olin halunnut kuulla vainottujen ihmisten tarinoista enemmän, osa niistä jäi fragmentaariseksi. Olin halunnut saada enemmän tietoa, kun kyse oli dokumenttiteatterista. Tekijöiden ajatus oli, että suomalaiset ja turvapaikanhakijat voivat kohdata. Se on hieno ajatus, mutta suomalaisten tarinat veivät esityksessä liikaa tilaa. Kaikki tietävät jo muutenkin, millaista on elää raisiolaisessa peruskoulussa!"*

Keskustelut esityksen jälkeen: *"Olimme katsomassa näytöksen erään ex-kriitikon kanssa, puhuimme esityksestä jälkepäin. Myös kotona puhuin mieheni kanssa esityksestä."*

Tiedonhaku: *"Tarkistin tietoja maailmanpolitiikasta ja öljystä."*

3.

Kirjoittaminen

"Aloin kirjoittaessa löytää vaikuttavia yksityiskohtia esityksestä. Tekstille oli tilaa harvinaisen paljon, joten sen pystyi selittämään auki."

"Ajattelin, että tämä oli hieno projekti, jota halusin kuitenkin myös kritisoida epätasapainoisuudesta. Jouduin miettimään, miten sanon tämän kritisoida hädänalaisten hätää."

"Ilmoitin kulttuuritoimituksen deskiin, etten haluaisi antaa tälle tähtiä, koska kyse on toisten hädästä. Ilahduin, kun tähän suostuttiin. Esitystaiteelle ei anneta tähtiä muutenkaan. En haluaisi käyttää tähtiä koskaan, niistä on pelkkää haittaa."

"Aikataulu kirjoittamisessa oli ja on aina kiireinen. Jos esitys on tiistaina, kritiikin deadline on keskiviikkona kello 12. Se harmittaa usein. Miksei voisi pohtia vaikka viikon? Ihmiset ovat saattaneet kirjoittaa näytelmäänsä vaikka viisi vuotta. Toki yritän kirjoittaa nimenomaan suurelle lukijakunnalle – en ensisijaisesti tekijöille."

4.

Kritiikki ilmestyy Helsingin Sanomien verkkosivuilla 31.1.

Säkö kirjoittaa: *"Esityksen heikkous on se, että se sekoittaa suomalaisten elämäkertoja turvapaikanhakijoiden ja paperittomien tarinoiden. Epäsynkka hiertää. Se saa toivomaan, että nyt, kun tila on kerrankin annettu joillekin muille kuin niille, joilla se yleensä on, sitä kunnioitettaisiin enemmän."*

6.

Arvio omasta tekstistä

"Ehkä se oli perustasoa, ei se kovin hyvä teksti ole. Olen tehnyt parempiakin. Annan tekstilleni kolme tähteä viidestä."

4.2.

5.

Tekijöiden vastine ilmestyy Hesarissa 4.2.

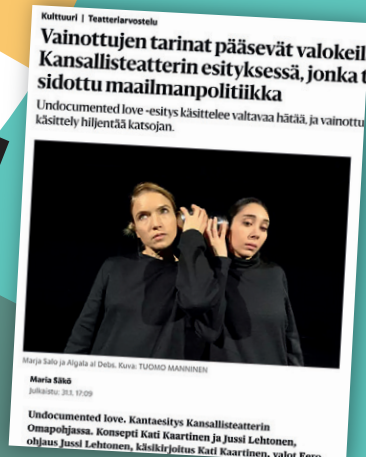
Vastine: *"On tärkeää antaa ääni syrjäytetyille ja toiseutetuille ihmisille, ja siksi koko esitys on valmistettu. On kuitenkin aivan yhtä tärkeää kuvata sitä, minkälaisia identiteetin liikeyksityy pakolaistaustaisten ihmisten kohtaaminen meissä hyvinvointivaltioon syntyneissä aiheuttaa."*

"Ajattelin, että vastine oli kaunis, keskustelua jatkava, eikä hyökkäävä. Se tosin käsitteli eri asioita kuin arvioni."

"Saan yleensäkin aika paljon palautetta teksteistäni. Teatteriyhteisö on analyttävä. Kovin moni muu ei kirjota tekijöistä, joista minä kirjoitan, se lienee yksi syy."

"Toisaalta palaute on kivaa. Olen helposti lähestyttävä ihminen, piirit ovat pienet ja minulla on avoin Facebook-sivu. Tekijätkin tulevat sinne juttelemaan joskus. Ajattelen, että kriitikolla voi olla myös keskustelun aloittajan rooli. Esitystaiteen luonne on ohikiitävä ja ihmiset kiihkeitä. Väittelyt myös unohdetaan nopeasti!"

31.1.

Undocumented love. Kantaesitys Kansallisteatterin Omapohjassa. Konsepti Kati Kaartinen ja Jussi Lehtonen, ohjaus Jussi Lehtonen, käsikirjoitus Kati Kaartinen, valot Eero

KAUPALLINEN RADIO

Radiolla menee hyvin. Mainosraha houkuttaa myös maakuntalehtiä. Keskisuomalaisen uutta kanavaa perustaa Henri Berg. ➔

Manu Haapalainen, teksti • Mikko Vähäniitty ja Konsta Leppänen, kuvat

Keskisuomalaisen toimitalon aulassa Jyväskylän Aholaidassa on maaliskuun alussa vaneriseinä. Sen takana ei ole vielä oikein mitään. Mediatalon uuden radiokanavan studio on vasta rakentumassa.

Päätoimittaja **Henri Berg** on pysyttänyt huhti-toukokuussa aloittavaa kanavaansa parin kuukauden ajan. Kanava saa yleisökilpailun kautta valitun nimensä vasta paria viikkoa myöhemmin. Siitä tulee Radio Keskisuomalainen.

Keskisuomalainen on päättänyt laajentaa toimintaansa radiopuolella. Lahdessa Radio Voiman omistava konserni aloittaa paikallisradiotoiminnan nyt Jyväskylässä ja myöhemmin tänä vuonna Kuopiossa.

Keskisuomalainen ei ole paikallisradioapajilla yksin. Myös muut maakuntalehtiä julkaisevat yritykset havigelivat radiolupia, kun niitä viimeksi jaettiin.

Radiomaailmassa liikkuu rahaa, toisin kuin monella muulla median alalla.

Berg ottaa vieraan vastaan nyrkkitervehdyksellä.

Hän on siirtynyt kättelystä fist bumpiin päiviä aikaisemmin, ensimmäisten joukossa. Sen vahvempia merkkejä vain parin viikon päässä odottavasta poikkeustilasta ei maaliskuun alussa vielä ole. Tietoisuus koronaviruksesta kolkuttelee jo mielen perukoilla, mutta siihen ei haastattelun aikana viitata monestikaan. Jyväskylässä pusketaan hyvällä fiiliksellä kohti kanavastarttia.

”Tänään olen kuunnellut tilaamiani äänituotantoja eli kanavatunnuksia”, Berg sanoo.

KUVA: MIKKO VÄHÄNIITTY

Radio Keskisuomalaisen päätoimittaja Henri Berg rakastaa radiotyötä. ”Sen jälkeen kun minusta ei jääkiekkoilijaa tullut, tämä on ollut unelma-ammattini”, Berg sanoo.

"Aamupalaverissamme sivuttiin myös tuon studion rakentamista. Tällaisia asioita pompsahtelee esiin, että ai niin, jos haluamme puolentoista kuukauden päästä aloittaa, niin onko kukaan muuten muistanut tilata sitä studio-pöytää? Kun siitä tuli se tarjous, ja siinä oli kahdeksan viikon toimitusaika?"

KAUPALLINEN RADIOTOIMINTA on tuottanut viime vuodet valtakunnan tasolla hyvin. Kaupallisen radion mainosmyynti kasvoi vuonna 2019 edellisvuoteen verrattuna yli kuusi prosenttia, lähes 70 miljoonaan euroon. Kuuden viime vuoden aikana radion mainosmyynti on kasvanut yli 32 prosenttia.

Radio myös tavoittaa suomalaiset edelleen, aivan kuin median murros ei olisi juurikaan koskettanut koko alaa. Päivittäin radiota kuuntelee 68 prosenttia suomalaisista, viikoittain yhdeksän kymmenestä.

33-vuotias Berg siirtyi keskisen Suomen mediajätin riveihin Yleisradiosta. Loppiaisen jälkeen Radio Keskisuomalaisen päätoimittajana aloittanut Berg on pitkän linjan radioammattilainen, nimenomaan paikallisen radion. Berg työskenteli viimeksi Radio Suomessa Keski-Suomen ja Etelä-Savon radiotuottajana. Kaupallista radiota hän on tehnyt muun muassa Radio Cityssä ja Radio Jyväskylässä.

Berg sanoo miettineensä pitkään, lähtisikö turvallisesta Ylestä uuteen seikkailuun.

Kun tehdään Keski-Suomeen paikallisradiota, kukaan ei pysty tekemään sitä yhtä uskottavasti kuin Keskisuomalainen, hän sanoo.

"Ajattelin, että jos en kokeile tätä, se jää harmittamaan. Uuteen lähteminen taas ei tule harmittamaan, vaikka tämä menisi pieleen. Tekemättömät asiat voivat jäädä kaivelemaan."

Berg kertoo päässeensä Radio Keskisuomalaisessa vaikuttamaan kaikkeen, kuten toiveissa olikin:

Miten kanava rakentuu? Millainen sen brändi on? Mikä sen nimi on? Miltä se kuulostaa? Kuka siellä puhuu?

Vaikka Keskisuomalainen omistaa paikallisradion Lahdessa, Jyväskylän pääkallonpaikalla radio-osaamista ei ennestään juuri ole.

"Se on tietenkin iso vastuu sitten. Ei ole juuri muita syyteltävinä, jos kaikki menee munilleen."

SAMANLAISIA ASIOITA pohdittiin Tampereella noin kaksi vuotta sitten. Tuolloin kaupungissa perustettiin uudelleen paikallinen Radio 957.

Radio 957:n tarina on toki pidempi: Kanavaa pyöritti vuodesta 1985 aluksi Tampereen yliopiston ylioppilaskunta. Monikansalliselle SBS:lle siirtynyt asema lakkautettiin vuonna 2012.

Marraskuussa 2017 Bauer Mediaksi muuttunut entinen SBS palautti *ysiviisseiskan* tamperelaiseen eetteriin.

"Kanava oli viiden vuoden tauon aikana unohtunut. Osa ei edes vielä tiedä, että se on tullut takaisin", 957:n kanavapäällikkö **Ari Ojala** sanoo.

Ei ole juuri muita syyteltävinä, jos kaikki menee munilleen.

Henri Berg, Radio Keskisuomalaisen päätoimittaja

"Siihen nähden kuunteluaikamme ovat kehittyneet tosi hyvin. Olemme kaupallisista radioista tavoittavuudessa neljäntenä tällä alueella, valtakunnalliset kanavat mukaan lukien."

Ojalan kanssa Radio 957:aa pyörittää Tampereen Kehäsaaren punatiilisessä tehdasidyllissä kaksi kanavaäänestä, aamun **Mika Lintu** ja iltapäivän **Antti Granlund**.

Mainonnan tärkeintä kohderyhmää, 25–54-vuotiaita, tavoitteleva uusi Radio 957 kertoo vieraidensa Tampereesta, kolmikko määrittelee. Klassinen ja uudempi manserock soi kanavalla paljon, mutta tilaa annetaan myös puheradiolle.

Granlundin mukaan 957:n tapa olla paikallinen ja ajankohtainen on positiivisen näkökulman löytäminen uutis- ja puheenaiheisiin.

"Pakkohan meillä on käsitellä jotain koronavirusta pirkanmaalaisesta näkökulmasta, se on kaiken lävistävä aihe. Normaalisti meillä ei kuitenkaan ole hirveästi sellaisia aiheita, joissa se aihe itsessään alkaa ottaa kuulijaa päähän", Granlund sanoo.

"Meitä on kiva kuunnella. 957:n maailma on ongelmaton. Twitteristä löytää ne negatiiviset aiheet, joita emme ainakaan käsittele. Se on sellainen myrkkytynnyri. Meidän kanavallamme linnut visertävät, **Pate** laulaa *Pitkää kuumaa kesää*, ja me keskustellaan siitä, miten lähdemme perheiden kanssa käymään vesipuistossa."

Monipuoliset aiheet pitävät tekijät vireinä ja tekevät kanavasta tunnetun, Mika Lintu pohtii.

"Tänään minulla oli vieras Pirkanmaan Yrittäjistä. Huomenna soitan **Ilkka Alangolle**. Sitten tulee teatterihaastattelu. Se on tekijälle antoisaa ja samalla hyvää mainosta meille itsellemme. Vieraat laittavat someen, että ovat täällä, sana leviää ja heidän ystävänsä kääntävät kanavalle."

Radio 957:n comeback on tekijäkolmikön mukaan onnistunut, koska kanava kertoo Tampereesta ja myös luo omaa Tamperettaan.

1980-luvun ylioppilasradio muistetaan muun muassa 40-osaista *Juice 40* -sarjastaan, jonka esittämisestä verkossa nykyinen Radio 957 muuten riitelee parhaillaan sarjan tekijän kanssa, tai uraa uurt-

neesta treffiohjelmasta *Tule ja puserra*.

Näitä muistellaan Tampereella radiotapauksina.

Nykyinen Radio 957 on luonut omia Tapauksiaan, esimerkiksi soittamalla koko päivän Popedaa tai kaikki Eppu Normaalin kappaleet aakkosjärjestyksessä. Lähetysvirtaradiokin voi silloin tällöin irrotella ja irtaantua soittolista-arjesta.

RADION MENESTYS syntyy radion tekemisen taidoilla ja pitkäjänteisyydellä, kanavapäällikkö Ari Ojala sanoo.

"Mainonnasta on hyötyä, mutta on radiojuontajia, jotka ovat viikoittain telkkarissa, eikä se ole näkynyt heidän kanaviensa kuuntelijaluvuissa mitenkään", Antti Granlund jatkaa.

"Somejulkkis ei suoraan tuo jengiä somesta radioon. Radio on se elämäkumppani siinä arjen taustalla, ja sille ollaan todella uskollisia."

Radio 957 ei sekään saanut kuulijoista pysyvää kumppania 2000-luvun alkupuolella. Granlund kuului kanavan tekijöihin jo silloin.

Tehtiinkö silloin siis jotain Tampereella tai kaupallisessa radiossa yleensä väärin tai huonommin?

Kaupallisen radion rakennemuutos tapahtui 2000-luvun vaihteessa, Granlund muistuttaa.

Silloin oli vielä paikallisia pieniä radioita, ja niissä oli paljon väkeä töissä. Monikansalliset jätit kuten SBS ostivat niitä itselleen, virtaviivaistivat sisältöjä, toivat ison talon mainosmyyntivolyymien.

"Silloin opeteltiin toden teolla tekemään kaupallista radiota ja tajuttiin musiikin ja soittolistojen merkitys. Fokus oli ennemminkin eloonjäämisessä ja siinä, että opetellaan tekemään ammattimaista."

Uudeksi hiottu SBS:n Radio 957 selviytyi vuoteen 2012, mutta lakkauttamista edeltäneitä vuosia ei kaupungilla muistella, Granlund myöntää, vaikka silloinkin tehtiin kunnianhimoista jälkeä esimerkiksi kiekkolähetyksissä.

ARI OJALAN MUKAAN radion nykyisen nousukauden taustalla on juuri 2000-luvulla tapahtunut ammattimaistuminen, keskittyminenkin. Radio 957:n toimituksellakin synergia näkyy. Samassa konttorissa tehdään ja myydään myös Bauer Median Iskelmä. Ojala on myös Iskelmän kanavapäällikkö.

"Nykyiset isot talot Bauer ja Sanoma pyrkivät tekemään hyviä radiokanavia, osa niistä kuulijaprofiililtaan kapeampia ja osa leveämpiä. Molemmat pitävät huolta, että radiolla on oikea arvo, eikä mainoksia ruveta polkuhinoittelemaan", Ojala sanoo.

Bauer Median toimitusjohtaja **Sami Tenkanen** näkee radion menestyksen taustalla tarjonnan monipuolisuuden. Iskelmän tai raskaan rockin ystävä tietää, mistä halumaansa tavaraa saa kuultavakseen.

"Vähän niin kuin Kotipizzasta tilatessaan tietää, että saa pitsaa eikä burgeria. Mutta yhtä lailla voit halutesasi valita burgeripaikan tai kebabravintolan. Iskelmällä ei voida soittaa Dimmu Borgiria, koska kuulijat pettyi-

Meitä on kiva kuunnella. 957:n maailma on ongelmaton.

Antti Granlund, Radio 957:n juontaja

sivät, mutta sillekin on omat kanavansa."

Radion prime time on eri aikaan kuin muilla. Se helpottaa kuulijoiden ja mainostajien houkuttelemista.

"Televisiolla se on illassa, netissä koska milloinkin. Me olemme mukana ihmisten päivässä, arjessa. Se on meidän etumme", Ari Ojala sanoo.

Teknologian osalta arjen seuralainen on sopeutunut niin internetiin kuin älypuhelmiinkin.

Kaupallisen radion edunvalvontajärjestön Radio-Median toiminnanjohtaja **Stefan Möller** nostaa juuri teknologisen muokkautuvuuden radion menestyksen yhdeksi suureksi syyksi.

"Audiosta ei ole koskaan aiemmin puhuttu näin paljon", Möller sanoo.

"On demand -kuuntelu, suoratoistopalvelut, äänikirjat ja podcastit täydentävät radion kuuntelua. Ne eivät pitkään aikaan nouse FM-radion kuulijamääriin, mutta ne tuovat kuluttajalle lisää mahdollisuuksia sisältöjen löytämiseen", Möller sanoo.

Kun FM-radio tavoittaa aikuisista jo nyt yli 90 prosenttia, luvun ei juuri voi olettaa kasvavan, Möller huomauttaa. Kasvua voi kuitenkin hakea juuri muusta audiosta ja muista jakelumuodoista.

JYVÄSKYLÄSSÄ HENRI BERG luottaa siihen, että myös Jyväskylän seudulla on kaivattu paikallista ääntä. Bauer Median vuonna 2014 elvyttämä Radio Jyväskylä lopetti lähetykset jo vuonna 2016. Mediatakojen Radio Kompassi toimi vuoteen 2017. Sen jälkeen seudulla ei ole ollut paikallista kaupallista toimijaa.

Radio Keski-suomalaisen segmentti on lavea, 35-70-vuotiaat keskisuomalaiset. Ohjelmaa tulee arkisin noin puoli seitsemästä iltakuuteen. Painopiste on ennen kaikkea Jyväskylässä. Musiikin sijasta kanava haluaa erottua muista toimitetulla sisällöllään.

"Paikallinen on tietenkin se ensimmäinen adjektiivi. Valtakunnan mediaa ei kiinnosta Jyväskylässä juuri muu kuin MM-rallit. Meiltä kuulee muutkin paikalliset asiat", Berg sanoo.

Formaatti on lukemattomista paikallisradioista tuttu, mutta formaatin täyte omaa ja ainutkertaista. Berg lupaa radion prime timessa,

Radio 957:n aamujuontaja Mika Lintu, kanavapäällikkö Ari Ojala ja iltapäiväjuontaja Antti Granlund nauttivat vieraidensa kanssa puhumisesta. Kanavan studiossa haastatteluille varataan jopa tunnin verran aikaa.

aamalla ja päivällä, nostoja päivän tärkeimmistä puheenaiheista ja uutisista

”Studiovieraita on totta kai päivittäin. Paikallisuus ei tarkoita sitä, että meidän täytyisi jokaisessa spiikissä puhua Keski-Suomesta, vaan myös sitä, että meidän täytyy pystyä tekemään paikallisella kulmalla aiheita, joista ihmiset puhuvat”, Berg linjaa.

”Tätä päivää ei sen sijaan ole se, että radiossa lueltaiisiin jotain menovinkkejä tai kuuluteltaisiin kadonneiden koirien perään. Kanava kuulostaa ajankohtaiselta ja viihdyttävältä, ei menneisyyden paikallisradiolta.”

Berg on jääkiekkomiehiä, ja sydäimestään jyppiläinen.

Hän pelasi Jypissä B-junnuikäiseksi saakka, ja on kuulluttanut seuran liigajoukkueen SM-liigapelejä vuodesta 2012 lähtien.

Radioon Jypin ottelut selostettiin vielä keväällä 2020 Radio Cityllä, mutta syksystä lähtien ne ovat Radio Keski-suomalaisen lippulaivatuote.

Berg myöntää, että uudelle kanavalle hyppääminen olisi mietityttänyt enemmän, jos kiekko ei kuuluisi ohjelmistoon – vaikkei paikallisradiokiekko enää suoratoistotelevisiointien aikana samoissa kuulijaluvuissa liikkukaan kuin vielä 10–15 vuotta sitten.

”Jypin radiointi on minulle iso juttu. Samalla pitää ymmärtää pelien olevan asia, joka liikuttaa joka kerta sen 4000 ihmistä paikasta toiseen. Ei mikään muu täällä siihen pysty, ei likimainkaan. Ltkä ja paikallisradio muodostavat pyhän yhteyden”, Berg sanoo.

”Keski-suomalainen ja Jyp ovat toisistaan riippuvaisia, halusivat sitä tai eivät. Radiointisopimus tuo tietyn uskottavuuden tälle kanavalle kuulijoiden ja yhteistyökumppanien suuntaan. Jos Keski-suomalainen perustaa radiokanavan, niin olisi se kummallista, jos siellä ei olisi Jypin otteluselostuksia.”

OMALLE RADIOLLE ei Keski-suomalaisen tapaisessa isossa talossakaan ole tarjolla suuria resursseja. Radio Keski-suomalaisen aamun ja iltapäivän osa-aikaisiksi palkattavat juontajat ovat tätä kirjoitettaessa vielä julkistamatta. Kolme juontajaa ja itsekin juontava Berg muodostavat kanavan ydinjoukon.

Aamun ja iltapäivän slotteihin tarvitaan lujat radioammattilaiset. Vaikka varsinaisia radiojuontajia ei talossa ennestään ole, uutisosaamista löytyy sitäkin enemmän, ja radion uutiset tulevat *Keski-suomalaisen* uutiskoneesta. *Keski-suomalaisen* kirjoittaville toimittajille tämä voi tarkoittaa lisätoita.

Berg myöntää osan lehtitoimittajasta kavahtaneen toimenkuvan laajenemista, työmäärän kasvua, aikaa vievää sisällön versiointia.

”Ja ymmärrän sen ihan hyvin, eihän lisäsisältö automaattisesti synny. Välineenomainen kerronta voi radiossa kuitenkin olla muutakin kuin sitä, että toimittaja leikkaa juttukeikkansa haastattelunauhoista vielä radiojutunkin. Sehän voi olla myös sitä, että toimittaja käy radiolähetyksessä haastateltavana, kertomassa jutuaiheestaan ja siitä, mistä siitä voi lukea lisää.”

19. MAALISKUUTA tilanne näyttää toiselta. Radioissa pohditaan, miten lähetykset saadaan tehtyä, ja mediatalot varautuvat talousvaikeuksiin. Keski-suomalainen Oyj:n toimitusjohtaja **Vesa-Pekka Kangaskorpi** arvioi Ylen haastattelussa 23. maaliskuuta, että Radio Keski-suomalaisen aloitus voi viivästyä aiotusta huhti-toukokuusta ”jonkin verran”. ●

Keski-suomalainen ja Jyp ovat toisistaan riippuvaisia, halusivat sitä tai eivät.

Henri Berg, Radio Keski-suomalaisen päätoimittaja

Keski-suomalainen Oyj:n radiot

- Radio Voima, Lahti. Kuuluu konserniin Keski-suomalaiselle vuonna 2016 hankitun Mediatalo ESA:n kautta. Kanava toiminut aiemmin nimellä Radio 99. Aiempia omistajia muun muassa kaupapaketju Tiimari. Päätoimittaja Matti Eve.
- Radio Keski-suomalainen, Jyväskylä. Aloittaa toimintansa huhti–toukokuussa 2020. Päätoimittaja Henri Berg.
- Toistaiseksi nimetön radiokanava, Kuopio. Keski-suomalaiseen kuuluva, Savon Sanomia kustantava Savon Media Oy aloittaa vielä nimeämättömän radiokanavan Kuopiossa vuoden 2020 aikana.

Bauer Media

- Entinen SBS Discovery ja SBS Finland, kuuluu saksalaiseen Bauer Media Groupiin.
- Nykyisiä kanavia Radio City, Radio Nova, Iskelmä, SuomiRock, Kiss.
- Toimitusjohtaja Sami Tenkanen.

Tähtijuontajat tienaaavat radioalalla, muut tekevät halpaa ja jopa ilmaista työtä

Kaikille tekijöille kaupallisen radion virtaviivainen nykymodellisuus ei ole kultakaivos. Kaupallisessa radiossa ei ole vuoden 2008 jälkeen ollut kattavaa työehtosopimusta. Tähtijuontajat tienaaavat alalla hyvin, mutta radioissa tehdään myös todella halpaa ja jopa ilmaista työtä siinä toivossa, että oma idea, ohjelma tai ääni kantaisivat.

RadioMedia ei ole ollut innostunut toimimaan tesin työnantajaosapuolena, sanoo Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**. Siksi tesse

pitäisi neuvotella eri radioiden kanssa erikseen. Hajanaisella alalla tekijöiltäkään ei ole tullut suurta painetta kamppailla paremman tai avoimemman palkkatason puolesta. Kaupallinen radio on pitkälti villiä kenttää, Savolainen sanoo. Vain Sanoman radioilla on viime vuosina ollut työehtosopimus, ja se koskee vain pientä osaa kaikista radioalan tekijöistä.

Bauer Median toimitusjohtaja **Sami Tenkanen** sanoo, että tekijöiden suunnalta ei ole tullut toiveita työehtosopimuksen saamiseksi.

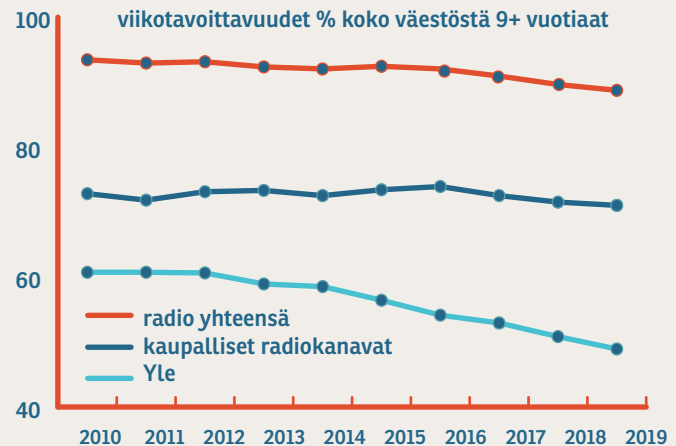
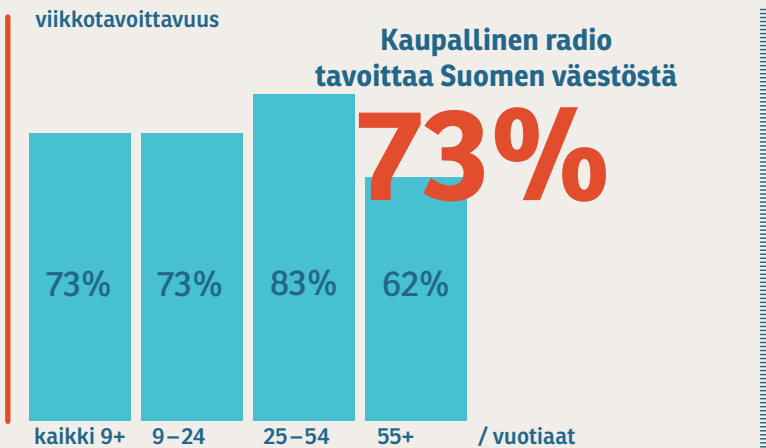
”Jos painetta tekijöiltämme tulisi, asiaa varmasti oltaisiin valmiita harkitsemaan.”

Petri Savolaisen mukaan alan palkkiotaso vaihtelee suuresti.

”On hyvin tyypillistä, että työtä ei tehdä työsuhteessa, vaan se tehdään oman toiminimen kautta, itsensätyöllistäjänä. Radiotyö on kuitenkin aikaan ja paikkaan sidottua, työnantajan johtamaa ja valvottua työtä. Työaikalain mukaan tällöin ollaan työntekijöitä, ei yrittäjiä.”

Manu Haapalainen

Radion tavoitavuus

Radiomainonnan liikevaihto kasvoi

32%

6 vuodessa
(2014–2019)

Radiomainonnan osuus mediamainonnasta oli

5,5%

vuonna 2019

Lähde: RadioMedian ry:n jäsenasemat

Kiivetä vuorelle vai kuvata se?

Vuoden Uuden kuvajournalistin Hannes Paanasen unelma-ammattissa riittää haasteita.

Tommy Pohjola, teksti ● Samuli Ikkäheimo, kuva

Luumäellä oli metsän siimeksessä joku-
nen naapuritalo. Yksi puolen kilomet-
rin, toinen siitä vielä toisen mokoman
päässä. Lapsuudenkodin ympärillä oli
valtavasti luontoa – ja vanhemmilla
Minolta-järjestelmäkamera.

Tietäähän sen, miten siinä käy. Luon-
nossa oli kuljettava ja valokuvattava.

”Ulkona oli niin hienoja asioita. Ajattelin
haluavani taltioida ne. Minua ei silloin yhtään
kiinnostanut kuvata ihmisiä. Ainoastaan luon-
toa”, **Hannes Paananen** kertoo.

Varhaisteinänä Paananen kuvasi filmille,
mutta ei sentään lotrannut pimiössä. Päiväkir-
jaan tallentui sivukaupalla filmien herkkyyksiä ja
kamera-aukon arvoja. Myöhemmin hän löysi yl-
lätään tarkat ja järjestelmälliset muistiinpanot
käydessään vanhempiensa vintillä.

”Tiesin merkintöjen perusteella ruudun tark-
kuudella, minkälaisia kunkin kuvan säädöt ovat.”

HANNES PAANANEN ON vuoden 2019 Uusi kuvajour-
nalisti. Palkinnon myöntää Suomen kuvajour-
nalistit ry, joka on järjestänyt kilpailua vuodesta
1962 lähtien. Kuvajournalismi-kilpailussa palki-
taan edellisen vuoden parhaat kuvat ja videot
useassa sarjassa.

”Onhan se iso kunnia. Hyvältä tuntuu”, Paana-
nen sanoo.

Kokemusta kolmekymppiselle on karttunut
alalta jo vuosikymmenen verran, ja A-lehdilläkin
on vierähtänyt viisi vuotta.

”Aloin joskus teininä miettiä valokuvaamista
ammattina. Tuntui mahtavalta, että valokuva-
mossa työskennellyt kummi puhui samaa kieltä
kuin minä. Hän kannusti minua eteenpäin, mutta
kertoi myös kohteliaasti, että ’tämä on vaikea tie,
ota se huomioon.’ Olen kai sitten niin jääräpää,
että jos jotain päätän, elämä lähtee valumaan si-
tä kohti.”

Maltti. Se on tarkkuuden lisäksi toinen piir-
re hyvässä valokuvaajassa. Paananen kertoo rau-
hallisesti työpäivistään A-lehdillä, jossa hän on

ollut vuodesta 2015. Talossa on hyvin erilaisia leh-
tiä ja toimituksia – *Image*, *Tuulilasi*, *Apu* ja *Demi*. On
myös ruokalehtiä ja terveyteen keskittyviä julkai-
sija.

Valokuvaajan on sopeuduttava nopeasti muut-
tuviin aikatauluihin ja muutenkin yllättäviin
tilanteisiin, sellaisiin, joita ei voi suunnitella ja
etukäteen pohtia.

”On tunne siitä, että kuitenkin osaa sen hom-
man. Se on tärkeää itselle.”

Toisin kuin harrastajana, työssään Paananen
kuvaa paljon ihmisiä. Yhdessä kisakuvista *Helsingin Sanomien* päätoimittaja **Kaius Niemi** miettii
menneitä ja tulevia *Image*ssa julkaistussa repor-
taasissa. Salaman hieman valaisemat kasvot hei-
jastuvat tarkasti lasiseinän pieneen, neliön muo-
toiseen peilimaiseen kohtaan.

”Oli tosi mielenkiintoinen keikka. Miltä maail-
ma näyttää Suomen suurimman sanomalehden
päätoimittajan silmin. Otin ensin yhden kuvan
eikä se oikein näyttänyt miltei.”

Paananen käänsi kameraan kiinnitetyn sala-
man päin kuvattavaa, joka istui sohvalla hänen
oikealla puolellaan, ja otti uuden kuvan lasisei-
nän heijastuksesta.

”Tiesin heti, että otin hyvän kuvan. Se jäi mie-
leen.”

IHMISESSÄ ON JOTAIN samaa kuin luonnossa, Han-
nes Paananen sanoo. Ihmisiä hän oppi valokuva-
maan Vierumäellä ensimmäisessä valokuvauk-
seen liittyvässä kuukausipalkkaisessa työssään.
Mediapajan urheilujournalismin koulutusohjel-
massa opiskelijat tekivät lopputyönä urheiluai-
heisia dokumentteja. Paananen avusti heitä assis-
tenttina, teki valokuvia ja videota.

Urheiluopistolla kuvan kohteet usein liikkui-
vat rivakasti.

”Urheilussa on paljon tunnetta mukana. En
ole urheilun suurkuluttaja siten, että esimerkiksi
seuraisin jotain lajia tai urheilijaa intohimoises-
ti, mutta kuvaustilanteesta tapahtuu paljon mie-
lenkiintoisia asioita. Annan ihmisen tehdä omia

asioitaan. Minä olen se, jonka on sopeuduttava
tilanteeseen.”

Kuvaajana Paananen kokee olevansa sivustakat-
soja.

”Ihminen on kuvassa vähän samalla tavalla
kuin luonto oli minulle lapsena siinä. Sitä ei ase-
teltu, vaan se oli sellainen kuin se oli. Sopii mi-
nulle aika hyvin.”

”Onpa kyse yhden tai kymmenen kuvan jutusta,
niin aina on kiva tavata uusia ihmisiä.”

Valokuvan täytyy onnistua heti. Journalistista
kuvaaja ei käsitellä jälkikäteen siten, että siitä esi-
merkiksi poistettaisiin elementtejä.

”Kyllä kuvan sisältö pitää saada sen ottamishet-
kellä. Kontrastia voin vähän säätää jälkikäteen.”

DOKUMENTTIELOKUVAOAJA ja käsikirjoittaja
Virpi Suutari oli yksi kuvakilpailun tuomareista.
Hänen mielestään Hannes Paanasen kuvista nä-
kyy kyky havaita ihmisestä oleellinen.

”Hänen muotokuvissaan – yhtenä esimerkkinä
Kaius Niemen kuva – on sekoitus lavastusta ja
spontaaniutta, ja niissä on hieno ymmärrys värin
merkityksestä kuvan tunnelman luojana. Valo-
kuvassa on elokuvallinen, hetkellisyyden tun-
nelma, joka herättää katsojan mielikuituksen.
Tavanomaisesta muotokuvatilanteesta on synty-
nyt jotakin enemmän; kyse ei ole vain pönöttä-
västä päätoimittajapotretista vaan muotokuvasta
ihmisestä häntä askarruttavien kysymysten äärel-
lä”, Suutari sanoo.

TYÖ ON KIVAA. Kivasta harrastuksesta tuli työ. Entä
jatkossa? Valokuvaaja miettii harvoin ylenemistä.
Aina voi kuvata paremmin, Hannes Paananen
sanoo.

”Rakastan vuoria, puroja, luontoa. Olisi hienoa,
jos tuon tyyppisessä ympäristössä vielä saisi kuva-
ta ja tehdä juttua. Toisaalta mietin, että haluanko
viedä työtä mukanani vuorille. Haluanko kiivetä
vai kuvata?” ●

*Tutustu Kuvajournalismi 2019 -kisassa palkittuihin kuviin
seuraavalla aukeamalla.*

Hannes Paananen, 30

- Uusi Kuvajournalisti 2019
- Työskentelee A-lehdillä, jossa valokuvaa ja tekee videota.
- Asuu Lahdessa. Työkeikat ovat yleensä pääkaupunkiseudulla.
- On opiskellut valo- ja videokuvausta Koulutuskeskus Salpauksessa Heinolassa ja Keuda-ammattiopistossa Helsingissä.

Hannes Paananen viihtyy vuonna 1983 rauhoitetulla Häränsilmän suppalammella, joka sijaitsee Salpausselällä.

Vuoden parhaat lehtikuvat

Kuvajournalismi-kilpailussa palkitaan edellisen vuoden parhaat kuvat ja videot useassa sarjassa.

Tänä vuonna kisaan osallistui 77 valokuvaajaa 1794 kuvalla. Kilpailun tuomareina toimivat tanskalainen kuraattori, valokuvahistorioitsija ja Katalog -lehden päätoimittaja Jens Friis, dokumenttielo-kuvaohjaaja ja käsikirjoittaja Virpi Suutari ja lehtikuvaaja Joel Maisalmi.

Uusi kuvajournalisti 2019, Hannes Paananen. Helsingin Sanomien päätoimittaja Kaius Niemi omassa työhuoneessaan.

Urheilukuva 2019, Jukka Ritola. Teemu Pukki puskee itseään läpi juhlivien Suomen fanien, jotka ryntäsivät kentälle sen jälkeen, kun Suomen jalkapallomaajoukkue selvitti itsensä ensimmäistä kertaa arvokisojen lopputurnaukseen.

Uutiskuva 2019, Antti Yrjönen. Keskustan puheenjohtaja Katri Kulmuni seuraa sivusta, kun eronnut pääministeri Antti Rinne kuuntelee presidentti Sauli Niinistön hallitukselle osoittamaa puhetta Presidentinlinnassa joulukuussa.

Kuvaessee 2019, Juha Metso. Lehmätilan loppu. Ismo Kiurulla on edessään uusi elämä. Tulevaisuuteen hän katsoo hieman nieleskellen. Töiden etsiminen ei oikein ole tuottanut tulosta. "Toiset ilmoittivat, että turha kolkutella ovia. Jotkut sanoivat oven raosta, että mene hemmettiin." Viime vuonna Luonnonvarakeskus Luke laski, että 1 100 lypsykarjatilaa lopettaa maidontuotannon vuoteen 2020 mennessä. Se tarkoittaa, että yli 16 prosenttia lypsykarjataloista on ajamassa tuotantoaan alas kahden vuoden aikana. Juha Metson kuvaesseeissä seurataan haminalaisen lehmätilan loppua.

Saisi olla enemmän naisia!

Aivan ensiksi: Kuvajournalismikilpailu ei ole avoin kenelle tahansa. Se on aiempien vuosien tapaan kutsukilpailu Suomen Kuvajournalistit ry:n jäsenille. Valtaosa yhdistyksen jäsenistä on miehiä.

Kisan tulosten kehitys on ollut ankeaa.

Vuonna 2017 palkituista 12 henkilöstä viisi oli naisia. Vuonna 2018 palkintokategorioita oli yhteensä 18. Yksi voittajista oli nainen.

Viime vuoden palkittujen ja kunniamainintoja saaneiden joukossa ei ole yhtään naista: Palkittuja on yhdeksän, kunniamainintoja saaneita kahdeksan ja lisäksi yleisön suosikki, joka myös on mies.

Maailmalla arviolta yksi kymmenestä valokuvaajasta on nainen. Kuvajournalistien yhdistyksessä sukupuolijakauma ei ole aivan yhtä jyrkkä, mutta on se sinne päin. Muutosta tasapuolisempaan suuntaan on tapahtunut viimeksi kuluneiden 15–20 vuoden aikana, mutta hitaasti.

Kuvakisan tuloksissa näkyy myös se, että moni palkintokategoria painottaa uutiskuvaa, jota edelleen harva nainen tekee työkseen. Moni nainen kuvaa potretteja ja reportaasia.

Kuvajournalistien kuvakisan tuomarit eivät tiedä, kenen kuvia he arvioivat. Tällä kertaa kilpailuun osallistui yhteensä 77 kuvaaja, joista 26 oli naisia. Yhteensä arvioitavia kuvia ja videoita oli pari tuhatta.

Kuvajournalisteilla on tekemistä siinä, että alalle ja yhdistyksen jäseneksi saataisiin enemmän naisia ja siinä, että kuvakisaan osallistuisi enemmän naisia. Ehkä jo ensi vuonna? ●

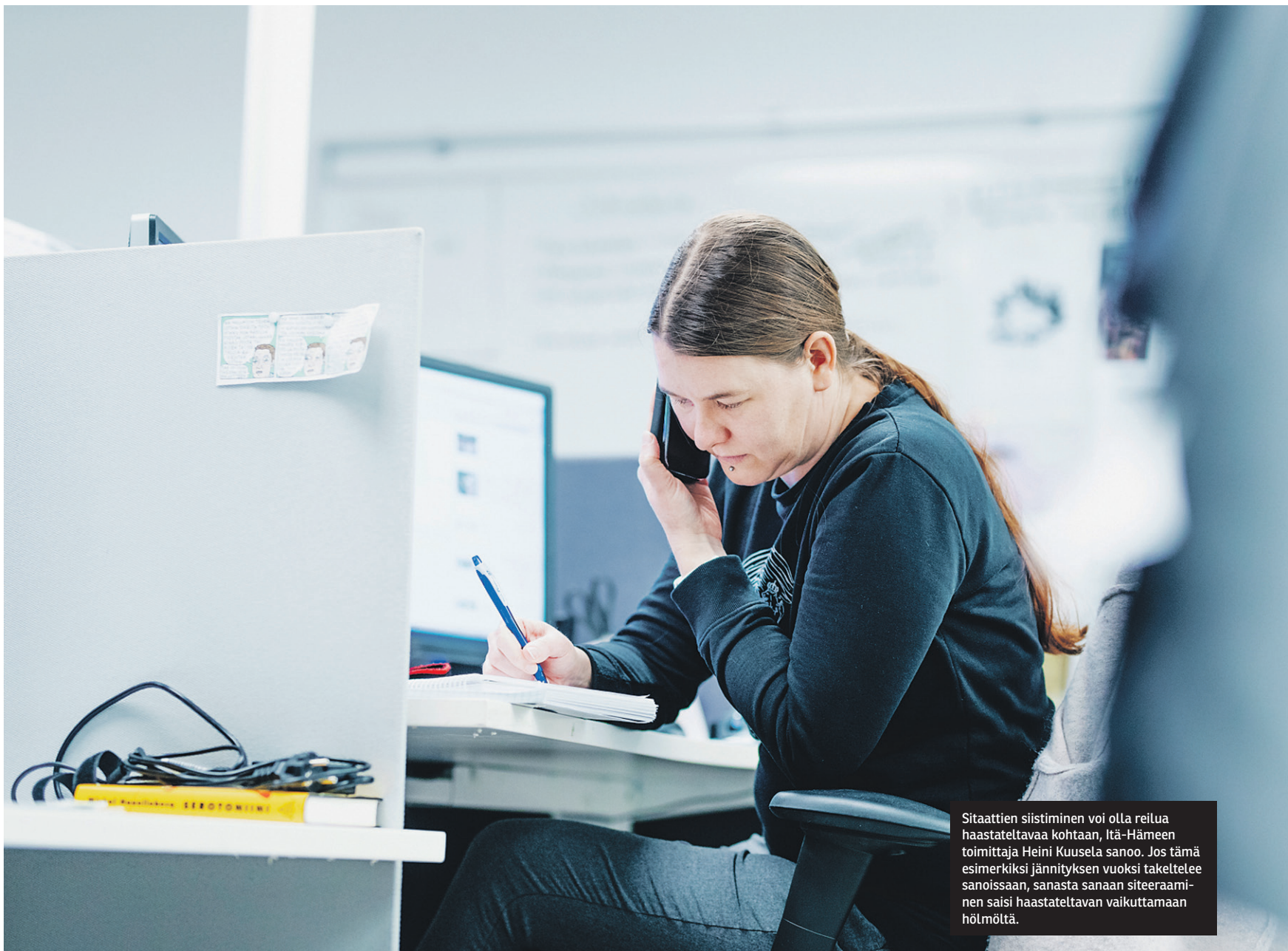
Tommy Pohjola

Lue vuoden kuvajournalistiksi valitun Touko Hujasen haastattelu: journalisti.fi

Kaikki voittajakuvat osoitteessa: kuvajournalismikilpailu.fi

Sitaatti ei ole suora lainaus, mutta kuinka paljon haastateltavan puhetta saa muokata? Käytännöt vaihtelevat eikä ohjeistusta usein ole.

Anna-Sofia Nieminen, teksti • Lauri Rotko, kuva

Sitaattien siistiminen voi olla reilua haastateltavaa kohtaan, Itä-Hämeen toimittaja Heini Kuusela sanoo. Jos tämä esimerkiksi jännityksen vuoksi takeltelee sanoissaan, sanasta sanaan siteeraaminen saisi haastateltavan vaikuttamaan hölmöltä.

Voit editoida puhetta sen ver-
ran kuin on välttämätöntä,
mutta et muuten.

Muun muassa näin sanotaan STT:n tyylikirjassa sitaattien muokkaamisesta. Mutta mikä on välttämätöntä? Vaikka STT:n ohje jättää paljon tulkinnanvaraa, ohjeistusta on enemmän kuin monessa muussa toimituksessa. Toimittajat muokkaavat sitaatteja, mutta harvassa paikassa ohjeistetaan, miten ja milloin niin on syytä tehdä. Monet toimittajat siivoavat pois niinkuja ja muita täytesanoja, muuttavat puhekielisiä ilmauksia yleiskielelle, tiivistävät ilmaisua ja niin edelleen.

"Suora sitaatti, joka päättyy juttuun, on tavallaan suomennettu versio siitä, mitä ihminen on päästänyt suustaan", STT:n rikos- ja oikeustoimittaja **Jecaterina Mantsinen** kuvailee.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON tutkijatohtori **Lauri Haapanen** tarkasteli kolmen vuoden takaisessa väitöskirjassaan, miten toimittajat muokkaavat sitaatteja. Hän litteroi toimittajien haastattelunauhoja ja vertasi niitä valmiiden juttujen sitaatteihin. Osa toimittajista yllättyi, miten paljon he olivat muokanneet haastateltavan puhetta.

"Jotkut sanoivat, että tämä on hyväksyttävyyden rajoilla tai että en ole tästä sitaattista erityisen ylpeä", Haapanen kertoo.

"Mutta hekin oikeuttivat sen sillä, että olivat kuitenkin lähettäneet jutun haastateltavalle näytille, ja tämä oli hyväksynyt sitaatit ja jutun."

Tämä tukee Haapasen havaintoa, jonka mukaan toimittajat valikoivat ja muokkaavat sitaatteja ensisijaisesti sillä ajatuksella, että ne palvelevat artikkelia. Sanatarkkuus on toissijaista.

Haapanen ei ole kohdannut kovin konkreettisia ohjeistuksia sitaattien muokkaamiseen, ei tutkijana eikä aiemmin toimittajan työssä. Myöskään *Journalistin ohjeet* eivät hänen mielestään anna kummoisia eväitä sitaattien työstämiseen.

Hänen mielestään olisi tervetullutta, että joku kantelisi julkisen sanan neuvostoon runsaasti muokatusta sitaatista.

"JSN:n ei ole koskaan tarvinnut ottaa

kantaa, miten puhetta tulisi muokata sitaateiksi", Haapanen sanoo.

Hän oli JSN:n jäsen kaudella 2017–2019.

Haapanen arvioi, että sitaattien muokkaamista voisi pohtia useiden *Journalistin ohjeiden* kohtien valossa. Missä vaiheessa sitaattia on muokattu niin paljon, että se on epätodenmukainen tai jopa seipitetty? Entä onko asiavirhe panna sitaattimerkkeihin lause, joka sinänsä on totta, mutta jota haastateltava ei ole täsmällisesti sanonut?

”Suora sitaatti, joka päättyy juttuun, on tavallaan suomennettu versio siitä, mitä ihminen on päästänyt suustaan.

Jecaterina Mantsinen, STT:n rikos- ja oikeustoimittaja

ITÄ-HÄMEEN toimittaja **Heini Kuusela** ja *Me Naisten* toimittaja **Tanja Hakamo** eivät muista nähneensä lainkaan ohjeita sitaattien muokkaamisesta.

STT:n Mantsinen painottaa, että hän puhuu pelkästään uutisjournalismista. Hakamon näkökulma on naistenlehtien journalismissa, erityisesti henkilöhaastatteluissa. Kuusela raportoi paljon kunnallispolitiikasta, mutta pienessä lehdessä kirjoitettavaa on laidasta laitaan.

Käytännöissä on eroja. Kuuselan ja Hakamon mielestä puhetta voi yhdistellä haastattelun eri kohdista yhteen sitaattiin, kunhan kohdat käsittelevät samaa asiaa. Mantsinen puolestaan katsoo, että yhden sitaatin pitäisi lähtökohtaisesti olla yhdestä puheenvuorosta, joskin välistä voi poistaa esimerkiksi toistoa.

Jotkut Haapasen väitöskirjaan haastattelemat toimittajat sanoivat, että jos juttuun jättäisi paljon puhekielisyyttä, toimitussihteeri karsisi sitä kuitenkin pois.

STT:n Mantsinen ja *Me Naisten* Hakamo hyväksyivät editorilta tällaisen, mutta eivät sisältöön puuttumista.

Itä-Hämeen Kuusela luonnehtii, että toimitussihteeri on väliporras, joka pyrkii arvioimaan tekstiä lukijan näkökulmasta. Hänen mielestään toimitussihteeri ei kuitenkaan voi muokata sitaattia muuten kuin erityisen hyvillä perusteilla – ja silloinkin asiasta olisi hyvä keskustella toimittajan kanssa.

Kuusela saattaa turvautua kollegoihin, jos sitaattien muotoilussa on jotain erityisen hankalaa. Päänvaivaa voi aiheuttaa esimerkiksi haastateltava, joka jännittää niin paljon, että sekoilee sanoissaan. Tällaisen puheen suora toistaminen saisi haastateltavan näyttämään tyhmemmältä kuin tämä onkaan.

"Yksi haastateltava jännitti niin paljon, että hän melkein purskahti itkuun. Siinä piti olla tilanneälyä, kun alkoi kirjoittaa", Kuusela kertoo.

EI OLE HELPPOA jäljittää, miten toimittajien tavat muokata sitaatteja ovat muodostuneet. Tämän jutun haastateltavat arvelevat muun muassa kokemuksen, työpaikalla jaetun hiljaisen tiedon ja muiden juttujen lukemisen vaikuttaneen omiin käytäntöihinsä.

Me Naisten Hakamo huomauttaa, että myös lehden tyyli ja juttujen rakenteet sanelevat sitaattien käyttöä.

"Toki kirjoittajalla pitää olla oma ääni ja tyyli, mutta lehden ääni ei voi hukkaa yksittäisten kirjoittajien sekamelskaksi", Hakamo sanoo.

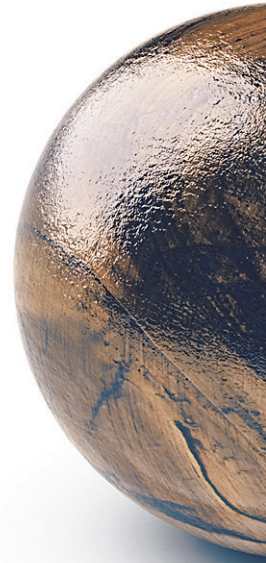
Sitaateista puhutaan usein suorina lainauksina. Todellisuudessa ne ovat usein muokattua haastattelupuhetta.

Tutkija Haapanen on miettinyt, miten toimittajat voisivat avata sitaattikäytäntöjä lukijoille, joista osa saattaa kuvitella sitaattien olevan sanatarkkoja lainauksia. Hänestä olisi kuitenkin epärealua antaa lukijoiden käsiin litterointeja ja osoittaa, miten paljon toimittaja on muokannut sitaatteja.

"Sitten pitäisi myös kertoa, miksi näin tapahtuu."

Haapanen korostaa, että muokkaaminen ei ole virhe. Päinvastoin, se palvelee niin haastateltavaa kuin lukijaa: haastateltavasta ei tule todellisuutta tyhmempi vaikutelma, ja lukija ymmärtää sitaatin merkityksen. ●

Lehdet julkaisevat yhä enemmän toistensa juttuja. Juttuvaihdosta pitäisi aina kertoa, mutta mokia sattuu usein. Ne vaarantavat haastateltavan ja toimittajan oikeudet.

Ilkka Pernu, teksti • Klaus Welp, kuvitus

Näyttelijä **Helmi-Leena Nummela** kertoi marraskuussa Instagramissa, että hän odottaa lasta avopuolisonsa, mediapersoona **Roope Salmisen** kanssa. He halusivat ilmoittaa raskaudesta itse ennen kuin iltapäivälehdet saavat tietää. Samalla he päättivät, että eivät kommentoi asiaa medialle lainkaan. Kyselijöitä riitti.

Joulukuussa *Aamulehden* kulttuuritoimitus pyysi Nummelalta haastattelua. Aiheena olisi Nummelan rooli Tampereen työväen teatterin *Juhannustanssit*-näytelmässä. Siihen Nummela suostui.

”Se oli tosi asiapitoinen juttu, olin tyytyväinen lopputulokseen. Jutussa oli pari lausetta yksityiselämästä”, Nummela kertoo.

Pari päivää myöhemmin hän huomasi lööpissä oman naamansa.

Helmi-Leena Nummela avoimena suhteestaan Roope Salmiseen.

Kun Nummelan ystävä ihmetteli, kuinka Nummela oli suostunut antamaan iltapäivälehdele haastattelun, hän luki lehden.

”Se oli täsmälleen sama haastattelu, mutta raakaversio. Siinä oli joitain lauseita, joita *Aamulehden* jutusta oli poistettu. Jutussa oli liudennettu teatteriasiaa ja lisätty Roopen kuvia. Näytti siltä, että olen antanut haastattelun *Iltaledelle*.”

Nummela soitti jutun kirjoittaneelle *Aamulehden* toimittajalle **Anu Ala-Korpelalle**. Tämä ei tiennyt asiasta mitään.

Ala-Korpela arvelee, että *Iltalehden* oli ehkä vahingossa otettu toimitusjärjestelmästä versio, johon viimeisimmät korjaukset eivät olleet tallentuneet. Valtaosin juttu oli sama. Otsikkoon ja ingressiin tosin oli nostettu teatteriroolin sijaan parisuhde. Ala-Korpela sanoo aina mainitsevansa haastateltaville, että juttu voidaan julkaista muissa konsernin lehdissä. *Iltalehteä* hän ei

välttämättä erikseen maininnut.

”Ei taatusti sovittu, että juttu voisi ilmestyä muualla. En ikinä maailmassa olisi antanut haastattelua”, Nummela sanoo.

Nummela soitti *Iltalehden* päätoimittajalle, joka kertoi, että juttuvaihtokäytäntö on normaalia toimintaa.

Anu Ala-Korpela sanoo, että on lähtökohtaisesti hyvä, että kiinnostavista aiheista kertovat jutut saavat enemmän julki-suutta.

”Mutta en missään nimessä halua pettää haastateltavien luottamusta. Olisin itse voinut toimia tarkemmin. Helmi-Leenan puolesta harmittaa. Toisaalta juttu oli mielestäni hyvä, se ei saattanut häntä millään tavalla huonoon valoon.”

”Minulla on likainen ja häpäisty olo. Nyt kun on tullut haastattelupyyntöjä, ne herättävät vastenmielisyyttä. Tuntuu, että kaikki kusettavat ja esittävät, että materiaali olisi omaa”, Nummela sanoo.

SUOMALAISET TIEDOTUSVÄLINEET tekevät nykyään paljon yhteistyötä. Haastattelut leviävät konsernin sisällä ja jopa konsernin välillä erilaisilla yhteistyösopimuksilla. Yksi laajimmista on 12 maakuntamedian yhteenliittymä Lännen Media. Täysin ongelmattomaa juttuvaihto ei ole.

Journalistin ohjeiden 17. kohdan mukaan ”haastateltavalla on oikeus saada ennakolta tietää, millaisessa asiayhteydessä hänen lausumaansa käytetään. Hänelle on myös kerrottava, jos haastattelua voidaan käyttää useissa eri välineissä.”

Tämä ei toteudu käytännössä. Toimittaja ei aina tiedä, millaisessa yhteydessä haastattelua tullaan käyttämään.

MEILLÄ OLI IHAN HYVÄ LIITTO. Maaliskuussa 2019 *Talouselämä* julkaisi laajan reportaasin avioeron vaikutuksesta talouteen. Se oli

niin sanottu tähtijuttu eli netissä maksumuurin takana. Juttu herätti kiinnostusta, ja sen ansiosta *Talouselämä* sai paljon uusia digitilajia.

Pian Alma Media -konsernin maakuntalehti *Satakunnan Kansa* julkaisi saman jutun netissä otsikolla *Vaimo kuuli saavansa miljoonaperinnön ja haki avioeroa samana päivänä*.

Noin puoli vuotta myöhemmin lokakuussa juttu julkaistiin *Aamulehdessä*.

Joulukuussa se ilmestyi *Iltalehdessä*, mikä herätti *Talouselämän* toimituksessa kiivasta keskustelua: jos henkilö luulee antavansa haastattelun *Talouselämälle*, ei hän voi automaattisesti olettaa joutuvansa *Iltalehteen*.

Talouselämän päätoimittaja **Jussi Kärki** on harvasanainen. Hän ei halua puhua konkreettisesta tapauksesta eikä oikein konsernin sisäisistä asioistakaan.

Kärjen mukaan toimituksessa on selkeä prosessi sen varalta, että muut lehdet kertovat haluavansa julkaista *Talouselämän* juttuja. Periaatteessa se ei ikinä tapahdu automaattisesti.

"Aina tapauskohtaisesti harkitaan ja käydään pohdinta. Jos toimituspäällikkötasolla nähdään, että julkaisu on mahdollista, sen jälkeen jutun toimittajan kanssa käydään keskusteluita, miten hän näkee juttunsa. Sen jälkeen toimittaja on yhteydessä jutun haastateltaviin."

Usein kysymys on ollut siitä, että paikallislehden toimitus on huomannut, että *Talouselämässä* on haastateltu paikkakunnan yrittäjä.

Toki *Talouselämäkin* hyödyntää muiden saman konsernin lehtien juttuja.

"Itse näen juttuvaihdon positiivisena asiana: yhteistyö tuo

meidän tekemiseen laajemmat hartiat. Toimittajat pystyvät perehtymään syvällisemmin ja tekemään analyttisempiä juttuja, kun saadaan sisältöä verkkoon yhteistyön kautta."

Avioeroreportaasin ilmestyminen *Iltalehdessä* oli kuitenkin yllätys. Se ei Kärjen mukaan mennyt prosessin mukaisesti, vaan joululomien aikana tapahtui informaatiokatkos. Toimittajalta ei kysytty.

"En sano mitä tapahtui. Tämä on inhimillistä työtä, ja en pysty täysin varmasti sanomaan, että se olisi ainoa lajiaan."

Alma Median Alma Consumer -yksikön liiketoimintajohtaja **Kari Kivelä** sanoo, että juttuvaihtoa tehdään aina, kun se on järkevää ja vapauttaa resursseja.

Hänen mukaansa laajemmasta näkyvyydestä on tullut negatiivista palautetta pääsääntöisesti silloin kun julkisuus on ollut haastateltavalle negatiivista.

kuemisto
kuuli saavansa miljoonaperinnön ja haki avioeroa
a päivänä – Sen jälkeen pettynyt aviomies teki kaikki
lliset virheet, joita avioerossa voi tehdä: "Olin tyhmä"
olla musertava kokemus myös taloudellisesti. Joko rahasta tulee riittää tai riittelyyn menee
en rahaa vain on eron jälkeen liian vähän.
10.3.2019 12.00 – PÄIVITETTY 15.3.2019 13.15

Hyvästi puoliso, hyvästi rahat: "Kun tilanne väheni,
ensimmäinen puhelu lähti pankinjohtajalle" – fiksu
varautuu avioeroon

Helmikuussa Sanoma Media Finland ilmoitti ostaneensa Alma Median maakuntalehdet ja paikallislehdet. Todennäköisesti luvassa on yhä enemmän juttuvaihtoa.

Jo nyt muun muassa *Rakennuslehdelle* annettuja haastatteluja julkaistaan *Helsingin Sanomien* uutissivuilla.

Sanoma-kaupan vaikutuksia Kivellä ei halua arvioida, mutta juttuvaihdon periaatteiden kannalta se ei välttämättä muuta nykytilannetta.

"Asiakkaat ovat samoja, heidän odotuksensa eivät muutu. Yleisesti olemme lisänneet paikallisuutta alueellisissa medioissa."

VIESTINTÄALAN YRITTÄJÄ Merja Mähkä kertoi joulukuussa synnyinseudullaan Vammalassa paikallisen pankin tapahtumassa sijoitusharrastuksestaan. Samalla hän antoi paikallislehti *Tyrvään Sanomille* haastattelun.

"Puhuin ummet ja lammet, minulla ei ollut kiire mihinkään, käytiin pitkästi läpi minun historiani. Mainittiin kaikki, kenen tyttö minä olen. En pyytänyt juttua tarkistettavaksi, kun paikallislehdissä toimittajilla on muutenkin kädet täynnä töitä."

Myöhemmin joku mainitsi Mähkälle, että hänestä oli hyvä juttu *Satakunnan Kansassa*.

"Nopeasti tajusin, että ai niin. Huomasin jutusta, että alussa on pieni virhe."

Jutussa käsiteltiin sensitiivisiä aiheita, kuten Mähkän lapsen kuolemaa. Hän sanoo, että ei välttämättä olisi puhunut samoista asioista muille kuin *Tyrvään Sanomien* toimittajalle.

"En ole harmissani tai pahoillani. Ennen kaikkea olen huvittunut: minun, jos jonkun, olisi pitänyt tajuta, että haastattelu voi levitä tällä tavalla. Olen ollut viestintätoimistossa töissä ja pidän yhä mediakoulutuksia. Toimittajalla oli syytä olettaa, että minä tiedän pelin säännöt. Ja minähän kyllä tiedän."

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtajan **Eero Hyvösen** mukaan journalistien pitäisi ottaa vakavasti Journalistien ohjeiden 17. kohta.

Tuntuu, että kaikki kusettavat ja esittävät, että materiaali olisi omaa.

Helmi-Leena Nummela, näyttelijä

"Mitä tottumattomampi haastateltava on, sitä tarkemmin pitää kiinnittää asiaan huomiota. Jos henkilö on jatkuvasti saman konsernin haastateltavana, asia on mutkattomampi."

Valtaosa JSN:n päätöksistä on ollut vapauttavia.

Tuorein tapaus oli langettava.

Helmikuussa JSN antoi langettavan matkailuautoilun erikoislehti *Caravanille*. Jutussa haastateltu esitteli matkailuautoaan. Juttu julkaistiin myös *Ilta-Sanomissa* osana lehtien keskenään sopimaa järjestelyä. Haastatellulle ei kuitenkaan kerrottua, että haastattelua voidaan käyttää useissa eri välineissä. Kantelijan mukaan haastattelu oli tarkoitettu lehden kohdeyleisölle, muun muassa alan harrastajille.

Taas syynä oli väärinkäsitys: *Ilta-Sanomien* julkaisi jutun ennen kuin asiasta oli saatu haastateltavan suostumus. Neuvosto toteutti, ettei kantelijan voinut olettaa tietävän jutunvaihtojärjestelystä.

SISÄLTÖYHTEISTYÖ ei ole aivan uusi ilmiö. Kun media-yhtiöt alkoivat keskittyä noin 15 vuotta sitten, esimerkiksi maakuntalehdet alkoivat tehdä yhä enemmän yhteistyötä. Kokonaisia sivuja ja osastoja voitiin kopioida.

"Nyt ei ole kuin isoja pelaajia. Sanoma, Alma, Keskisuomalainen ja muutama itsenäinen maakuntalehti", Journalistiliiton juristi **Hannu Hallamaa** sanoo.

Hallamaa kertoo saaneensa viime aikoina freelancereilta

yhteydenottoja aiheesta – mitä tehdä, kun oma juttu on yllättäen julkaistu eri lehdissä?

"Kaikki eivät ole ilmiöstä tietoisia. Edelleenluovutuksesta pitää aina sopia erikseen, ja lähes kaikissa mediayhtiöiden vakiosopimuksissa näin tehdäänkin. Edelleenluovutus mahdollistaa myös juttuvaihdon, mistä pitää kertoa selkeästi freelancerille."

Avustajasopimuksissa freelancerille annetaan rinnakkaismyyntimahdollisuus vain harvoin. Liiton kanta on yksiselitteinen: konsernin tai juttuvaihtoringin laajuisesta käytöstä tulisi laskuttaa lisää.

"Mitä laajempi käyttö, sitä suurempi korvaus pitäisi saada", Hallamaa sanoo.

"Juttu on ostajallekin arvokkaampi. Se olisi reilu tapa toimia, mitä toivoisin alalla käytettävän. Free on huonossa asemassa, kun hänellä ei ole tietoa ostajan tarpeesta. Mediayhtiöiden pitäisi katsoa peiliin. Ennen pitkää hyvät freelancerit loppuvat."

Poikkeuksiakin on.

Vapaa toimittaja **Oskari Onninen** oli tehnyt haastattelun *Imageen*. Jutun ilmestymisen jälkeen hän kuuli, että *Apu* haluaisi julkaista sen. Piti kysyä lupa haastateltavalta. Lisäksi Onnista pyydettiin kirjoittamaan noin 2000 merkin johdanto, josta maksettiin 200 euron lisäkorvaus.

"Tekisin saman uudelleen koska vain", Onninen sanoo.

Hallamaa ei näe normaalissa juttuvaihdossa juridisia ongelmia. Internetaikakaudella lähtökohta on, että jutut julkaistaan verkossa, ja kaikki tiedot ovat kaikkien saatavilla. Aiemminkin haastattelut ovat levinneet lainausoikeuden perusteella.

Yksi poikkeus on: jos oikeus katsoo, että toimittaja on loukannut jutussa kunniaa tai yksityisyyttä, tuomioistuimen ratkaisuun ja tuomion ankaruuteen voi vaikuttaa se, kuinka näytävän levityksen juttu on saanut.

VAPAA TOIMITTAJA Jarno Liski kirjoitti joulukuussa *Iltalehteen* jutun kainuulaisesta kuljetusalan yrittäjästä, joka oli tehnyt

konkurssin – omien sanojensa mukaan Postin alihinnoittelun vuoksi. Pian juttu lähti leviämään. Ensin se ilmestyi *Talouselä-mässä*, sitten *Kauppalehdessä* ja lopulta myös Alma Median ulkopuolella, *MTV Uutisten* verkkosivuilla. *Kauppalehdellä* ja *MTV Uutisilla* on sisältöyhteistyösopimus.

"Ajattelin, että olen varmaan pannut nimeni johonkin avustajasopimukseen. Tuli kuitenkin mieleen, että tokkopa *Iltalehden* juttuja on oikeus levittää Maikkarille. Kysyin Alma Median henkilöstöjohtajalta kopiota sellaisesta sopparista, jotta voin kertoa haastateltaville, mihin minulle annetut haastattelut menevät", Liski kertoo puhelimesta.

Liskille todettiin, että oli tapahtunut vahinko: kun juttu oli julkaistu *Kauppalehdessä*, *MTV Uutiset* katsoi sen automaattisesti olevan juttuvaihtopoolissa. Kirjoittajan nimikin oli kadonnut matkalla. Liskille pahoiteltiin virhettä. Journalistiliitosta kuitenkin kerrottiin Liskille, että vaikka oikeuksien loukkaaja olisi vilpittömin mielin, se on silti korvausvastuussa.

Viestinvaihdon jälkeen Liski sai *MTV Uutisilta* uudelleenjulkaisusta saman korvauksen kuin *Iltalehdeltä* alun perin. Täysin ongelmattomana Liski ei asiaa näe.

"Voi olla teoriassa haastateltavia, jotka haluavat puhua vain tietylle brändille. Voi olla asioita, joita voi tuoda esiin paikallisessa lehdessä, mutta ei valtakunnallisessa lehdessä. Siinä, miten juttuja lyhennetään tai otsikoidaan, voi syntyä asiavirheitä tai vääriä sävyjä. Näissä saisi olla selkeämmät pelisäännöt. Toisaalta en pidä yhteiskunnallisena ongelmana, jos kriittinen juttu valtaapitävästä leviää muihin kanaviin."

Toinen kysymys Liskin mukaan on toimeentulo. Yhteistyö vähentää juttujen kysyntää ja heikentää median moniäänisyyttä.

"Omaltani kaikki meni hyvässä rakentavassa hengessä, mutta tuskin olisin saanut korvausta, ellen olisi itse sitä pyytänyt. Menneessä maailmassa olisin voinut myydä aiheesta jokaiselle jutun ja tulla paremmin toimeen tässä ammatissa." ●

Journalister i Vietnam kan skriva om allt utom korruption och mänskliga rättigheter. De vet exakt var gränsen går till självcensur.

Johan Svenlin, text ● Nhac Nguyen/AFP/Lehtikuva och Johan Svenlin, foto

En ficktjuvsliga har sprängts i Ho Chi Minh-staden, den diplomatiska spänningen växer i Syd kinesiska havet och fotbollslandslaget är taggat inför den stora VM-kvalmatchen mot rivalen Thailand som ska spelas kvällen därpå i Hanoi. I morgonens flöde av engelskspråkiga nyheter på vietnamesiska webbmedier syns ingen uppenbar censur. Tonen i nyhetsförmedlingen följer samma mönster som i de flesta andra länder. Därför ter det sig konstigt att Vietnam ligger på plats 176 av 180 länder i 2019 World Press Freedom Index. Endast Kina, Eritrea, Nordkorea och Turkmenistan har sämre poäng.

Det låter som en fruktansvärd arbetsmiljö för **Huong Duan** och hennes journalistkollegor i Vietnam, men hon är van med förutsättningarna.

”Jag trivs bra med mitt jobb. Min chef ger mig de mest intressanta ämnena att jobba med och jag får den tid jag behöver för att skriva artiklarna”, säger hon på god engelska.

Vi träffas på Black Bird Café i den gamla delen av Hanoi. Det är en solig och varm morgon, men det höga sorlet från gatan gör att vi valt att flytta oss från uteserveringen in i kaféet.

Duan har jobbat nio år som journalist. Tidigare var hon reporter på en statlig papperstidning, men sedan ett drygt år tillbaka skriver hon utrikesnyheter på privatägda webbtidningen *Soha News*. Det där med privatägt är komplicerat i Vietnam, ett av fem länder i världen som fortfarande är formellt kommunistiskt. I teorin äger folket alla produktionsmedel, staten förvaltar dem och företag kan hyra dem för att bedriva affärsverksamhet.

”Den politiska situationen i landet är stabil och jag känner mig inte hotad som journalist. Samtidigt vet alla att det finns både korruption och

orättvisor som vi journalister inte får rapportera om. Vi vet var gränsen går och när vi närmar oss blir vi påmind av myndigheterna som kontakter redaktionerna.”

DET FINNS MÅNGA exempel på journalister och bloggere som råkat illa ut när de gått över linjen. Ett

FOTO: JOHAN SVENLIN

Huong Duan trivs med sitt jobb som journalist, men önskar en större pressfrihet i Vietnam. ”Det finns många problem som borde debatteras öppet för att reformer ska kunna ske”, säger hon.

aktuellt fall är journalisten **Truong Duy Nhat** som den 9 mars dömdes till tio års fängelse. Enligt domen hade han sysslat med bedrägerier och missbrukat sin chefsposition på statliga tidningen *Dai Duan Ket*. Asienchefen för Reportrar utan gränser, **Daniel Bastard**, kommenterade domen och var övertygad om att Vietnams myndigheter ville statuera exempel genom att straffa honom hårt.

”Förutom medborgarjournalister finns det reportrar och chefredaktörer på statliga medier som försöker flytta gränserna, men de får snabbt myndigheterna på sig. Jag håller mig under radarn så att jag får skriva om de ämnen som jag brinner för”, säger **Lam Le**, frilansjournalist i Hanoi. Hon anländer med sin scooter till en intervju på ett annat kafé i gamla stan.

Le jobbade två år på statliga webbtidningen *Vietnam Express International* innan hon sade upp sig för att frilansa.

”Medierna här är väldigt nyhetsorienterade. Jag vill hellre göra featurematerial om sociala frågor. Så länge jag inte skriver om korruption eller mänskliga rättigheter får jag jobba fritt. Jag lärde mig delvis var gränserna går under tiden på *Vietnam Express International*.”

Hon rapporterar för en del utländska medier, däribland *The Guardian* och *South China Morning Post*, och tar även emot uppdrag som fixare åt utländska reporterteam. Dessutom har hon fått ett stipendium från Asia Pacific Forum for Women, Law and Development. Stipendiet ger henne möjlighet att arbeta med långa projekt, bland annat för magasinet *New Naratif*.

”Frilansarvoden från vietnamesiska medier är låga, utländska medier betalar lite bättre. För att få det att gå runt ekonomiskt bor jag hemma hos min mamma, vilket är vanligt här.”

I London hittades i oktober 2019 en långträdare med 39 döda vietnameser. De antogs vara offer för människohandel. Vietnamesiska medier rapporterade omsorgsfullt om tragedin.

Medierna används för att kontrollera opinionen.

Lam Le, frilansjournalist

IBLAND INTRÄFFAR tragiska nyhetshändelser som gör det svårt att blunda för sociala problem. Ett sådant fall var de 39 vietnamesiska migranterna som dog i en långträdare utanför London i oktober 2019. Händelsen väckte starka reaktioner både i Vietnam och utomlands.

”Jag intervjuade anhöriga till offren för *The Guardian* och trots att de drabbats av stor sorg var de vänliga och svarade på frågor så gott de kunde”, minns Le.

”Det blev också en påminnelse om att många vietnameser tar stora risker för att arbeta utomlands, ofta under dåliga förhållanden. Den tragiska händelsen borde ha följts av en bredare debatt

om hur vi ska utveckla landets fattiga regioner så att invånarna inte behöver flytta utomlands och ta sådana risker”, anser Doan.

Hon hyser förhoppningar om att pressfriheten i Vietnam kommer att utvecklas inom den närmaste framtiden.

”Om inte makthavarna bevakas av medierna kommer de undan med vilka brott som helst. Fria medier kan bidra till att göra sociala förändringar och förbättra samhället. Det skulle behövas reformer på många håll här i landet”, säger Doan.

Le är måttligt optimistisk när det gäller Vietnams avancemang på pressfrihetsindexet.

”Ledningen är rädd att fria medier skulle destabilisera landet. Medierna används för att kontrollera opinionen. Det ser man till exempel i samband med protester, när medierna tonar ner konflikterna och försöker dämpa tonläget. Jag ser tyvärr inga tecken på att vi kommer att få större pressfrihet inom de närmaste åren.” ●

Skribenten gjorde intervjuerna i Hanoi i samband med en reportageresa som finansierades med stipendium från utrikesministeriet.

Pressfrihet i teori och praktik

- Vietnam antog år 2013 en ny grundlag, där artikel 25 säger att ”Medborgaren ska åtnjuta rätten till åsiktsfrihet, yttrandefrihet och pressfrihet, tillgång till information, mötesfrihet, föreningsfrihet och demonstrationsfrihet. Utförandet av dessa rättigheter ska skyddas av lagen.”
- Ända sedan Reportrar utan gränser gav ut sitt första pressfrihetsindex 2013 har Vietnam legat på platserna 174–176 av 180. Sudan, Syrien och Saudiarabien ligger strax ovanför Vietnam i rankingen.
- Norge, Finland och Sverige toppar pressfrihetsindexet 2019.

Stormöte vid Svenska Yle – "Det kändes som om de äntligen lyssnade"

Lina Laurent, text ● Karl Vilhjálmsen, foto

Efter *Journalistens* granskning av arbetsvillkoren för visstidsanställda vid Svenska Yle har de anställda berättat om sina erfarenheter mer öppet. Samtidigt lägger Svenska Yles ledning locket på – ingen av de ansvariga vill ge en intervju till *Journalisten*.

"Det kändes som om de äntligen lyssnade på oss. Men det är nu upp till bevis för Yle, folk väntar sig konkreta åtgärder", säger en anställd som vill vara anonym.

Samma dag som *Journalisten* publicerade artiklarna där timanställda och visstidsanställda lyfte fram hård kritik mot Svenska Yles personalpolitik ordnades två möten. Det ena mötet skulle hållas i ett litet mötesrum – men det kom närmare 40 personer, både visstidsanställda och fast anställda. Mötet fick flytta till ett annat utrymme.

"Det kändes som om de [ledningen] blev tagna på säng över hur många som påverkats", säger den anställda.

Följande dag ordnades ytterligare ett möte för personalen. **Sebastian Bergholm**, Svenska Yles förtroendeperson, säger att han upplever att ledningen en gång för alla börjat ta problematiken på allvar.

●● Hittills har det varit mycket gråzoner.

Sebastian Bergholm, förtroendeperson, Svenska Yle

"Och oberoende av om cheferna känner igen sig eller inte så är det visstidarna som har tolkningsföreträde. De har nu berättat om sina känslor och erfarenheter. För cheferna handlar det om att ta dessa på allvar och tillsammans med oss försäkra sig om att osäkerhet och rädslor inte tillåts slå rot", säger Bergholm.

EFTER DE INLEDANDE mötena har facket träffat ledningen och ska fortsätta göra det. Alla visstidsanställda, också timanställda, ska ha ett utvecklingsamtal och deras kontrakt ska synas av bolaget och av en förtroendeperson. Under utvecklingssamtalen ska man diskutera bland annat den anställdas arbetssituation och önskemål, förklara varför kontraktet ser ut som det gör och framtidsutsikterna i bolaget.

"Hittills har det varit mycket gråzoner. Det har aldrig getts löften men ändå dykt upp kontrakt", säger Bergholm.

I åtgärderna ingår också att utveckla mentor-

Sebastian Bergholm hoppas att Yle nu får en öppnare arbetskultur. Bolaget har redan inlett utvecklingssamtal med visstidsanställda – samtal ska föras med samtliga visstidsanställda. "Jag hoppas det leder till en kultur där det aldrig känns jobbigt att fråga om ens arbetssituation."

programmen och på Svenska Yle lär ledningen ha gett försiktiga löften om att omvandla en del timresurser till fasta anställningar.

En av de visstidsanställda *Journalisten* talat med hoppas på tydliga anvisningar i praktiska frågor.

"Vem får en arbetstelefon, vem bjuds med på sommarfester eller vetisar (planeringsdagar)? Hittills har det varit Vilda Västern kring vad in-hoppare har rätt till."

EFTER JOURNALISTENS publicering ställde riksdagsledamot **Inka Hopsu** (gröna) ett skriftligt spörsmål till regeringen om arbetsvillkoren på Yle. Svaret borde ha getts senast den 20 mars. Läs mer om det på *Journalistens* webbplats.

Hur har då Svenska Yles ledning reagerat på kritiken? Hur ser ledningen på sitt eget ansvar? Och varför har Svenska Yle i sina egna kanaler varken kommenterat *Journalistens* granskning eller det skriftliga spörsmålet?

Direktör och ansvariga utgivare **Marit af Björkestén** svarar inte alls. Hennes assistent **Susanna Itkonen** hänvisar i ett e-brev till Yles personaldirektör **Eija Hakakari** och till Svenska Yles HR-chef **Linda Sandqvist Forsgård** eftersom "det är överenskommet i bolaget att HR avdelningen håller i och svarar."

Linda Sandqvist Forsgård säger i sin tur i ett sms att "alla frågor riktas till Eija (Hakakari) i det

här skedet". **Kerstin Häggblom**, chef med ansvar för personal och administration skriver i ett sms: "upplever att jag har sagt det jag har att säga".

Eija Hakakari är personaldirektör på Yle sedan oktober 2019. Hon säger att Yle vill vara en ansvarsfull arbetsgivare och säger att man inom bolaget ser allvarigt på diskussionen om Yles personalpolitik.

Kom de anställdas kritik kom som en överraskning för ledningen?

"Jag har varit personaldirektör i fem månader. Det är svårt att svara på den frågan eftersom allting är nytt och överraskande."

Har du talat med dina kolleger – var det en överraskning för dem?

"Vi har säkert inte känt till alla de erfarenheter de anställda vittnade om. Nu vill vi föra diskussioner, utreda orsakerna till att det blivit som det blivit och utveckla arbetsgemenskapen."

Varför är det bara du som ger en intervju?

"För att frågorna om hur personalpolitiken utvecklas rätt långt hör till mitt ansvarsområde. Jag bär ett stort ansvar för detta."

Är det i enlighet med Yles principer om öppenhet och transparens att ingen från Svenska Yles ledning kommenterar frågan?

"Vi koncentrerar oss nu på de interna diskussionerna. Det främjar också öppenheten och transparens." ●

Finländska medier dryper av vita räddare

Det vita räddarkomplexet handlar om en berättelse där svarta människor inte kan bli hjälpta ur sina problem utan vita människor. Den historien älskar också medierna.

På svenska är det den vita räddaren, på finska talar man om "valkoinen pelastaja". Men det verkar inte som att så många journalister är bekanta med fenomenet. Den vite mannens börda, att civilisera Afrika, tycks plåga också den moderna mediebevakningen.

Många medier förespråkar historier från Afrika som handlar om vita som åkt dit för att göra någonting gott. Den historien verkar tyckas värdefullare än historier om afrikanerna själva, och bottnar förstås i nyhetsprincipen att det som är nära är mer relevant. Det som vi kan relatera till är något vi hellre läser om. Men det har sina konsekvenser, något medierna borde beakta mer.

Det vita räddarkomplexet stödjer ett narrativ där svarta människor inte kan bli hjälpta ur sina problem utan att vita kommer till undsättning. Ett rum måste ockuperas av en vit person för att det ska vara värt att berättas om.

DET GÄLLER INTE BARA afrikaner, utan tänk på filmen *Den siste samurajen*, där det behövdes en vit **Tom Cruise** för att berätta historien om de japanska krigarna.

När man talar om vita räddare i volontärbete handlar det om (oftast) vita som tar selfies med de (oftast) svarta de "hjälp". Det viktigaste med hjälpandet är att ladda upp bilder på Instagram för att få beröm för hur duktiga de är som orkar leva i så hemska förhållanden.

Det här är pudelns kärna: inte att man gör, utan hur man gör. Flera finska medier har publicerat historien om en finsk kvinna som åkte till Kenya och startade ett skyddshem för utsatta barn. Först kvinnomagasinet *Trendi*, där-

efter *Helsingin Sanomat* och sedan Yle.

Jag säger inte att det är fel att berätta hennes historia. Felet är i hur det gjordes, och att det ibland hör till de enda historierna som lyfts upp från Afrika: historier där man presenterar de vita som hjältar.

Ett rum måste ockuperas av en vit person för att det ska vara värt att berättas om.

Vill man berätta de här historierna, ska man som journalist också komma ihåg en av våra viktigaste uppgifter: den kritiska granskningen. Ingen av de ovannämnda lyfte upp kritik mot den här typen av välgörande, trots att det finns mycket forskning i ämnet.

OCKSÅ EN VÄLMENANDE vilja att hjälpa kan få negativa konsekvenser. Volontärturismen stödjer sällan en hållbar utveckling, utan ökar ofta hjälpberoendet. I värsta fall har de som åker som volontärer ingen korrekt utbildning för den uppgift de utför. I Uganda är ett fall uppe i rätten som gäller en amerikansk kvinna som drev en hälsostation i flera år utan någon medicinsk utbildning. Hon åtalas för flera barns död.

När medierna lyfter upp en enskild person som hjälte kan det bidra till ökad volontärturism. Det underminerar de organisationer som försöker bidra till att ändra strukturerna i ett samhälle till det bättre. Det är ingen liten sak.

Liselott Lindström ● Skribenten är Afrikastringer för Yle och SVT, bosatt i Nairobi.

FÖRE DEADLINE

Virusläget förändrar sportjournalistiken

Coronavirusets effekter har känts av på landets redaktioner och det gäller också sportjournalisterna som fått se ligor på paus och stora sportevenemang ställas in.

Men den pågående krisen är, anser *Hufvudstadsbladets* sportchef **Filip Saxén**, inte nödvändigtvis en dålig sak ur journalistisk synvinkel. Åtminstone inte på sikt.

"Personligen gillar jag utmaningar och att vi måste tänka om. Det kan leda till en större kreativitet och att vi i längden utvecklas."

En nypa nytänk behövs med tanke på matcher som spelas för tomma läktare eller kanske inte spelas alls. Det betyder inte att det inte finns mängder av jobb som måste göras.

"Till en början finns det mycket att rapportera om då serier stängs ner och mästerskap ställs in. Helt

vanligt nyhetsarbete. Sedan kommer vi att jobba med att höra hur idrottare påverkas av situationen, hur föreningar drabbas och coronavirusets andra effekter."

Ett förskjutet fokus kan vändas till någonting bra, anser Saxén.

"Det här innebär nya möjligheter till fördjupning och att göra helheter som det annars inte finns tid för."

Vid Svenska Yle är sportchef **Johan Portin** inne på samma linje. De närmaste veckorna tarvar aktivt nyhetsarbete och efter det följer behovet av att följa upp den egna branschens läge. En fråga är hur viruset konkret kan drabba idrottare.

"Många idrottare är måna om att inte bli smittade, så fast man nu kunde tänka att det finns bra med tid för att göra personporträtt och liknande så ställer idrottarna knappast upp på live-intervjuer, vilket ju

är viktigt för tv."

Precis som Saxén ser även han möjligheter.

"Jag tror och hoppas att det här speciella läget för med sig nya former av journalistiskt berättande. I synnerhet när det gäller tv-produktion är läget förändrat. Tidigare har vi fått bra bilder då vi har träffat en idrottare på en träning. Nu står vi inför en situation där vi inte kan träffa idrottaren och idrottaren inte heller vet när följande tävling är."

Men Portin hyser också en oro.

"I och med att det är svårt att veta hur de kommande månaderna ser ut är det omöjligt att veta vad vi på Yle Sporten kommer att göra. Det värsta scenariot är väl att virusets påverkan är förödande på samhället och då kan det ju hända att vi jobbar med annan journalistik än sport."

Jeanette Björkqvist

FOKUS

Uutispäällikkö Olli Kemppaisen toimitus vaihtuu puolen vuoden välein

Manu Haapalainen, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

Ruotuväen uutispäällikkö Olli Kemppaisen lehdessä vaihtuvat puolen vuoden välein sekä toimitus että suuri osa lukijakuntaa. Kemppainen kertoo, että nuorten aikuisten intoa sekä elämäkokemuksen ja journalismin osaamisen karttumista on hienoa katsoa.

”Täällä pääsee tekemään paljon, monentyyppisiä juttuja, uutisista laajoihin haastatteluihin, reportaaseihin ja kulttuurijuttuihin.”

Juuri nyt lehteä ei toimituksessa tehdä yhtä isolla porukalla kuin kuvassa, Kemppainen sanoo. Koronaepidemian vuoksi varusmiestoimittajia on paikalla kerrallaan vain kaksi ja kuvaajia yksi. Toinen vastaava vuoro työskentelee etänä, kolmas lomailee.

Kemppainen tuli *Ruotuväkeen* kesällä 2017. Hän arvostaa nuorten aikuisten kanssa työskentelyn lisäksi työnsä itsenäistä luonnetta.

”Meitä on varusmiesten lisäksi vain minä, päätoimittaja ja verkkouutispäällikkö. Kun lehden sisältöä suunnitellaan pienellä porukalla, vastuuta riittää sopivasti.” ●

Ruotuväen uutispäällikkö Olli Kemppainen poseeraa lehden toimituksessa takanaan tammikuun 2020 saapumiserää, kaartinjääkäri Santeri Väänänen, upseerikokelas Leevi Larkovuo sekä kaartinjääkärit Anttoni Kangastie, Toni Keränen, Viljami Kuusisto ja Joakim Kullas.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan jäsen.

Koronaviruksen lyhennys voi olla uhkapeliä

Viime aikoina uutisia hallinneesta koronaviruksesta on tullut toimituksissa niin tuttu aihe, että sille on käynyt kuten usealle aiemmalle tapaukselle: teksteissä on näkynyt lyhettä muotoa *korona*.

Moni ei välttämättä enää edes muista, että *ebola* on koko nimeltään *ebolavirus*. *Zikavirusta* ei saksittu ihan yhtä ahkerasti, mutta uusissa yhdyssanoissa loppuosa putosi pois helpommin: *zikatartunnat*, *zikatapaukset*.

Yhdyssanojen alku- eli määriteosien pois jättäminen on hyvä keino vähentää tekstistä jankutusta ja raskaita rakenteita. Jos jutussa käsitellään vaikkapa Maahanmuuttovirastoa tai hallinto-oikeutta eikä sekaannuksen vaaraa ole, välillä voi käyttää pelkkää loppu- eli perusosaa: *virasto*, *oikeus*. Ei tosin aina – Poliisihallitusta ei tavata ainakaan median kielessä kutsua ”hallitukseksi” eikä kolmiloikkaa ”loikaksi”.

Perusosasta luopuminen taas on usein kyseenalaista, ehkä jopa mahdotonta. Esimerkiksi kaali- ja piirakkaa

olisi varsin outoa kutsua ”kaaliksi”, eivätkä sika- ja lintuinfluenssat tiivistyneet ”siaksi” ja ”linnuksi”.

Houkutus perusosan poistoon kasvaa, kun määriteosassa on jotain kyllin omaleimaista. Kauppakorkeakoulusta tulee sujuvammin *kauppakorkea* kuin korkeakoulusta ”korkea”. Myös ammattislangi saattaa vaikuttaa: hovi-oikeudesta puhutaan monesti pelkkänä *hovina*, vaikka *hovi*-sanalla on yleiskielessä aivan eri merkityksiä.

Napakkuus on toki valttia muun muassa otsikoissa. Etenkin paperilehtien otsikkotila on toistuvasti korttila, eivätkä lehtien mobiiliversiotkaan tyypillisesti sulata holtittoman mittaisia otsikkosanoja. Perusosista luopuminen voi kuitenkin tuoda teksteihin tahatonta arkityyliä tuntua ja pahimmillaan monitulkintaisuutta.

Vaikka ”koronan uhrien” ei tulkittaisikaan viittaavan pöytäpeliriippuvuuteen, myös otsikoissa olisi tyylikkäintä puhua (*korona*)viruksesta.

TUTKITTUA

Lohkoketjuteknologiaa on käsitelty mediassa monipuolisesti

Lohkoketjuteknologia on yhteiskunnallisesti tärkeä mutta abstrakti ilmiö. Suomalainen media on kuitenkin onnistunut esittelemään sitä monista näkökulmista ja edistänyt näin demokraattista keskustelua.

Tämä käy ilmi tuoreesta tutkimuksesta, jota varten Vaasan yliopiston markkinoinnin ja viestinnän tutkijat selvittivät, miten lohkoketjun ja kryptovaluutta bitcoinin toimintaa on esitelty lehdistössä ja millaisia merkityksiä ilmiöön on liitetty. Tutkimus julkaistiin *Yhteiskuntapolitiikka*-lehdessä.

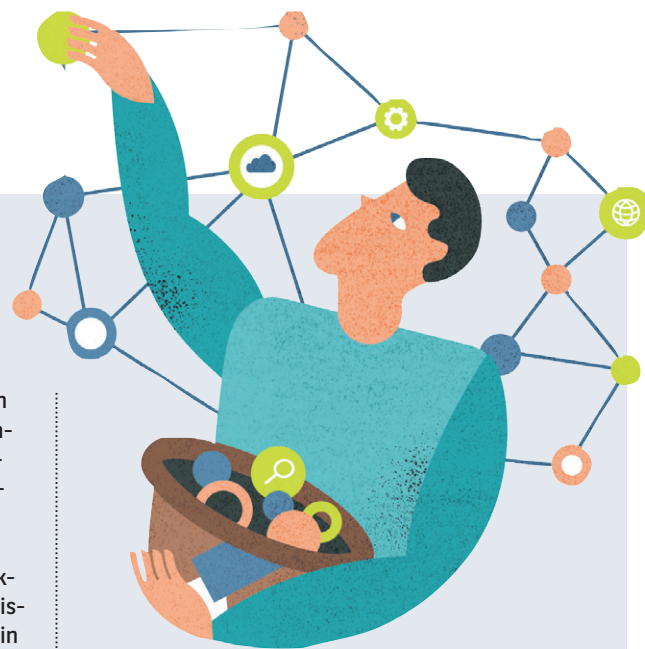
Aineistoksi valittiin 292 artikkelia *Taloussanomista*, *Kauppalehdestä*, *Tivistä*, *Helsingin Sanomista* ja *DigiTodaysta* aikaväliltä 2015–2018.

Tutkittuna ajanjaksona aihe nousi otsikoihin useimmiten bitcoinin innoittamana, mutta leh-

dissä käsiteltiin paljon myös kryptovaluutan mahdollistavaa lohkoketjuteknologiaa. Etenkin *Kauppalehti* lähestyi lohkoketjua valuutan kautta, kun taas *Tivi* keskittyi teknologiseen puoleen.

Bitcoinin korostuminen on ymmärrettävää, sillä toimittajien haasteena on ollut keksiä, kuinka uuden ilmiön voisi ”merkityksellistää” niin, että se sitoutuu lukijan kokemuksiin ja tietopohjaan. Käsite ”lohkoketju” ei tarkoita useimmille lukijoille mitään. Bitcoinista on helpompaa tehdä ymmärrettävä. Jo yksi sana, kuten ”digiraha”, riittää kertomaan lukijalle kryptovaluutasta jotakin olennaista.

Tutkijat korostavat, miten tärkeää lehdistön on auttaa kansalaisia ymmärtämään uusien teknologioiden yhteiskunnallista merkitystä. Jos tässä tehtävässä ei onnistuta, tavalliset kansalaiset syrjäytyvät teknologian sääntelyä

koskevasta demokraattisesta keskustelusta.

Aineiston perusteella suomalainen lehdistö on pohjustanut lohkoketjua koskevaa yhteiskunnallista keskustelua melko monipuolisesti. Uutisointia ei ole hallinnut vain tietty eturyhmä, vaan ilmiön merkitystä on käsitelty ainakin teknologian, rahoitusalan, juridiikan ja liiketoiminnan kannalta.

Juha Matias Lehtonen

Satu Takala, 46, aloitti maaliskuun lopulla Yle Pohjanmaan päällikkönä. Hän oli *Ilkan* päätoimittaja vuodet 2012–2019. Sitä ennen hän työskenteli *Ilkan* ja *Pohjalaisen* yhteistoimituksessa toimituspäällikkönä. Takala siirtyi Yle Pohjanmaan jo vuoden alussa, ensin verkkotuotajaksi. Takala on filosofian maisteri.

Muutosjohtaja Satu Takala siirtyi Ylelle ja opettelee seuraavaksi radio- ja tv-työtä

Mitkä ovat Yle Pohjanmaan vahvuudet?

”Yle on Suomen suurin uutistalo, ja se näkyy monessa asiassa. Talosta löytyy tosi monen alan erikoisasiantuntijuutta. Olen iloinen, että saan olla osa tätä. Ylessä journalismi on ykkönen, sitä arvostetaan. Puhumme koko ajan siitä, miten pystyisimme mahdollisimman hyvin palvelemaan ihmisiä tällä alueella, varsinkin nyt korona-aikoina.”

Millaisena näet alueellisen Ylen roolin kriisitilanteissa?

”On tärkeää pystyä kertomaan alueen ihmisille, mitä täällä tapahtuu, miten koronatilanne täällä etenee ja miten se vaikuttaa esimerkiksi kuntien toimintaan. Kaupallisella medialla täytyykin olla maksumuurit, sehän on ihan elinehto. Mutta Ylen rooli on tärkeä ihan lähidemokratiammekin kannalta. Tietoa täytyy tarjota niillekin, joilla ei ole mahdollisuutta siitä maksaa.”

Mitä ajattelit Yle Pohjanmaasta Ilkan aikoinasi?

”Ajattelin Yleä isojen projektien yhteistyökumppanina. Teimme yhdessä muun muassa laajan kuntavaalikiertueen vuonna 2017. *Pohjalaisessa* vallitsi selkeä kilpailutilanne kadun toisella puolella sijainneen *Vasabladetin* kanssa, mutta Ylen ja *Ilkan* kohdalla en nähnyt enkä näe vastaavaa asetelmaa. Maakuntalehteä kohtaan yleisön paine on vielä kovempi. Joskus hyvinkin pienistä asioista

pitäisi saada maakuntalehteen juttua.”

Mitä vahvuuksia tuot Ilkasta Ylelle?

”Olen vetänyt isoja muutosprosesseja viime vuosina, kuten *Ilkan* ja *Pohjalaisen* toimistusten yhdistämisen, maksumuurin käytönoton ja lehden formaattimuutoksen. Uskon, että minut valittiin tehtävään tämän muutosjohtajuuden kokemukseni vuoksi. Eri paikkoihin hajautetusta toimituksesta minulla on myös kokemusta. *Sunnuntaisuomalaisen* toimitus oli eri puolilla Suomea, ja Ylelläkin on ihmisiä Vaasassa, Seinäjoella ja Kokkolassa. Radio- ja tv-työt taas ovat niitä, joita alan opetella.”

Olet tehnyt työurasi Pohjanmaalla. Mistä pohjalaisuuden vahvoista puolista saat voimaa?

”Läheiset ovat tärkeitä, samoin tutut paikat ja tietyllä tavalla identiteettini totta kai on rakentunut täällä. Usein puhutaan stereotyyppisestä pohjalaisuudesta tai stereotyyppisistä pohjalaisista. En pidä sellaisesta puheesta. Täällä ollaan ihan tavallisia ihmisiä!”

Mitä tavoitteita haluaisit Yle Pohjanmaan lähiaikoina saavuttavan?

”Haluaisin vahvistaa verkkotekemistämme, ja olla vielä hieman enemmän läsnä alueen ihmisten päivittäisessä mediankäytössä. En ole ollut täällä vielä kauaa, mutta täytyy sanoa, että toimitus tekee koko ajan hienoa työtä koronauutisoinnissa.”

Manu Haapalainen

Haastattelu lähti halvalla

Kun Neuvostoliitto oli kaatunut, ryhdyttiin itänaapurissamme harrastamaan bisnestä. Aloitteleva venäläinen liike-elämä oli toimittajille täynnä herkullisia jutunaiheita.

Ajattelin, että Leningradin maineikkaan DLT-tavaratalon ensiaskeleet markkinataloudessa olisivat jutun väärti. Ryhdyin siis tavoittelemaan tavaratalon johtajan haastattelua, ja sainkin sen.

Kun marssin sovittuun aikaan johtajan huoneeseen, havaitsin heti, että haastateltavani oli omituisen varautunut. Hän oli kyllä kohtelias, mutta vastaili kysymyksiini jotenkin empien, ikään kuin häntä olisi vaivannut joku asia.

Vihdoin johtajaa arveluttanut asia selvisi. Vastattuaan muutama kysymykseen hän rohkaistui utelemaan varovasti:

”Eh, tuota, saisinko minä vuorostani kysyä, mitä tämä meille maksaa?”

Nyt oli minun vuoroni hämmästyä.

Pian tavaratalon ylin johtaja täsmensi kysymystään. Hän halusi tietää, kuinka paljon hänen pitäisi maksaa haastattelun julkaisemisesta suomalaislehdessä.

Ymmärsin, mistä oli kysymys. Venäläiset toimittajat käyttivät tuolloin, 1990-luvun alussa, surutta asemaansa hyväkseen. He tarjosivat yrityksille mahdollisuutta saada lehdestä palstatilaa isompaa tai pienempää korvausta vastaan. Aloitteleva yritys sai mainosta ja toimittaja vähän lisää kehnoin palkkoihinsa.

Johtajan ilme kirkastui kun juhlallisesti ilmoitin, että tämä haastattelu ei maksa hänelle kopeekkaakaan.

Esa Tuominen

Kirjoittaja on Venäjään erikoistunut freelancetoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT?
LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN
JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Ylen pääluottamushenkilö Anu Kähkönen kertoo pätkätyöläisiä käsitelleen Journalistin jutun vauhdittaneen kirjausta, joka lupaa luottamushenkilöille paremmin tietoa työvoiman käytöstä.

YLEN PÄTKÄTYÖLÄISTEN ASEMA KOHENEE, MAIKKARILLA ILOITTAAN PALKANKOROTUKSISTA

Tommy Pohjola, teksti ● Heli Saarela, kuva

Ylen ja MTV:n uudet työehtosopimukset tuovat parannuksia journalistien ja sisällöntekijöiden arkeen. Yleisradiossa varsinkin pätkätyötä tekevien asema paranee, kun työnantajan on kerrottava jatkosta viimeistään kaksi viikkoa ennen uuden työ sopimuksen voimaantuloa.

Journalisti kertoi numerossa 2/2020, että varsinkin Svenska Ylellä työ sopimuksia ketjutetaan tavalla, joka syö toimittajien luottamusta Yleen.

”Juttu Svenskan pätkätyöntekijöistä vauhdittiin kirjattua määrystä työnantajan velvollisuudesta toimittaa pääluottamushenkilölle selvityksiä työvoiman käytöstä. Nyt se toteutetaan mahdollisimman pikaisesti. Työnantajan kanssa käydään myös yhdessä läpi nimenomaan määräaikaiset ja tuntityöläiset yksiköittäin, alkaen Svenskasta”, Ylen pääluottamusmies **Anu Kähkönen** sanoo.

”Tämä koronahässäkkä tosin vaikuttaa yhtiön toimintaan varsin voimallisesti, joten katsotaan, milloin selvitys saadaan alkuun.”

Ylen palkat nousevat huhtikuussa 2020 yhteensä 1,7 prosenttia ja kesäkuussa 2021 yhteensä 1,6 prosenttia. Lisäksi vuorolisiin tulee korotuksia. Myös kilpailukyky sopimuksen eli kikyn aiheuttamat lisätunnit poistuvat.

MAIKKARILLAKIN ON syytä tyytyväisyyteen.

”Tunnelmat ovat rauhalliset. Lakon välttämisen oli helpotus ja lakko vältettiin juuri siksi, että saimme ihan kohtuullisen sopimuksen. Ja nyt kun maailmantilanne on tämä, niin ihmisten aika menee töissä tämän viheliäisen viruksen uutisointiin”, Media- ja ohjelmatyöntekijät MOT ry:n hallituksen puheenjohtaja **Kari Pyrhönen** sanoo.

”Meille neuvottelijoille oli hienoa, että saimme jäsenistön tuen niin lakkovaroituksen jättämiselle kuin neuvotteluille sovittelijan luona.”

Pyrhösen mukaan sopimus ei muuta olennaisesti mitään, ei ainakaan huonompaan suuntaan.

”115 tunnin työaika kolmeviikkoisjaksossa jäi. Sen lyhentäminen olisi tullut kohtuuttoman kalliiksi, toisin sanoen olisimme joutuneet leikkaamaan työaikaperusteisia lisiä.”

Pyrhösen mukaan hyvää on se, että kuuden viikon jaksossa maksetaan nyt heti ylityökorvaus.

Media- ja ohjelmatyöntekijät MOT ry esitti työehtosopimuksen pidentämistä kolmella kuukaudella, helmikuun 2022 loppuun. Työntekijät esittivät, että palkankorotuksen tulee olla isompi kuin yleisen linjan mukainen 3,3 prosenttia. Korotusprosentiksi tulikin 3,7.

”Tämä oli merkittävä periaatteellinen voitto. Vääntö oli pitkä ja rankka maraton. Nyt voin kuitenkin todeta, että me pääsimme Palvelualojen työnantajat Paltan kanssa lopulta sopimukseen keskenämme. Emme sovittelijan pakottamana”, Pyrhönen sanoo. ●

FREELANCER SAIRASTAA OMAAN LASKUUNSA

Muutama viikko sitten jouduin pitämään pari päivää sairauslomaa. Ei mitään vakavaa, kiitos kysymästä. Hommat vähän kasautuivat, ja siitäkin selvitettiin.

Työntekijänä saatoin rauhallisin mielin jäädä potemaan. Minun ei tarvitse stressata siitä, onko työni katkolla, vaikka asiat eivät sujuneetkaan sairasteluviikolla ihan tavanomaiseen tapaan. Jouduin pyytelemään viivytyksiä moneen kertaan anteeksi, mutta kaikki suhtautuivat tilanteeseen ymmärtäväisesti. Eihän sairastamiselle mitään mahda.

FREELANCEREILLÄ TILANNE on hiukan erilainen. Suomen Sydänliiton kanssa tehdystä freelancerien hyvinvointikyselystä käy ilmi, että vain 21 prosenttia freejournalisteista pitää sairauslomaa aina, kun sitä tarvitsee. Vain joka kymmenennellä freelancerialla on käytettävissään työterveyshuollon palvelut.

Kysely on tehty ennen koronavirusepidemiaa. Siinä esiin nousset pulmat ovat tulleet nyt ajankohtaisiksi aivan poikkeuksellisella tavalla.

Freelancerille kynnys jäädä potemaan on korkealla, sillä työt on saatava tilaajille eteenpäin sovitussa aikataulussa. Jokainen viivästyys on riski jatkoon kannalta, koska toimeksiantajat ymmärtävästi arvostavat sitä, että sovitut hommat hoituvat. Kaikkia keikkoja ei edes ole mahdollista siirtää.

Vaikka kyse olisi vain tavallisesta flunssasta, sekä sairastajan itsensä että mahdolliselle tartunnalle altistuvien kannalta olisi kohtuullista, ettei kenenkään tarvitsisi työskennellä kipeänä.

JOTTA FREELANCER VOISI potea rauhassa, pitäisi kahden asian muuttua. Toimeksiantajilta toivoisin joustavuutta ja ymmärrystä kaikenlaisiin poikkeustilanteisiin. Tilanne vaatii myös hienotunteisuutta: freelancer ei välttämättä jaksa tai halua jakaa yksityiskohtaisesti omaa sairaskertomustaan.

Freelancerin sanaan täytyy myös luottaa sen suhteen, että hän ihan oikeasti yrittää hoitaa asioita parhaansa mukaan, sillä yksittäinen työnantaja ei tavallisesti voi hahmottaa tekijän kokonaistilannetta. Sairastuminen vaatii yleensä kaikenlaista justeraamista esimerkiksi haastateltavien tai kuvattavien, toimittajien tai kuvaajaparien sekä eri toimeksiantajien kanssa, jolloin kaikki ei edes ole freelancerin itse päätettävissä.

Luottakaa siis hyvään tekijään, vaikka yllätyksiä tulisikin eteen, ja tilatkaa häneltä uudestaan, vaikka joku yksittäinen keikka peruuntuu.

Useat tilaajat toimivat poikkeustilanteissa ymmärtäväisesti, ja monet tiedostavat itsensä työllistäjien hauraan aseman. Olemalla joustava ja ymmärtäväinen elämän sattumusten edessä voi arjessa tasoittaa epäsuhtaa freelancereiden ja työsuhteiden välillä.

TOINEN JA TÄRKEÄMPI tekijä liittyy rahaan ja rakenteisiin: freelancerin pitäisi saada työstään riittävä korvaus, joka riittää työterveyshuollon ja sairauspäivärahan maksamiseen. Useat freelancerit tinkivät yrittäjän eläkemaksuistaan, jolloin sairauspäivärahaakin jää vaatimattomaksi. Koska myös karanteenikorvaus määräytyy maksetun eläkevakuutuksen mukaisesti, tulee esimerkiksi lähipiiriin iskenyt koronavirustartunta freelancerille kalliiksi.

Kun yhä useampi suomalainen tienaa leipänsä itsensä työllistäjänä, on sosiaaliturvaa uudistettava siten, että se ei jaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan työsuhteen muodon perusteella. Nykyinen tilanne on epäreilu, ja siltä se myös monesta freelance-ristä tuntuu.

Jos sosiaaliturva tai edes ansiotaso olisi kunossa, freelancerin kynnys jäädä sairaana kotiin olisi matalampi, ehkä vielä joskus jopa sama kuin meillä työsuhteilla. Se ei ole kohtuuton vaatimus. ●

Yt-neuvottelut ovat neuvottelut, eivät sanelua, muistutti kärjäoikeus

Helsingin kärjäoikeus tuomitsi helmikuussa Helsingin Evankelisen Opiston mak samaan korvauksia journalistisen alan opettajan työsuhteen päättämiseksi. Oikeus arvioi sitä, käytiinkö yt-neuvottelut laillisesti.

Kärjäoikeuden näkemys yt-neuvottelujen toteuttamisesta on merkittävä. Se totesi, että neuvottelut pitää käydä yhteistoiminnan hengessä yksimielisyyden saavuttamiseksi. Tuloksia ei voi päättää ennakoon.

Laki edellyttää, että työnantaja antaa ajoissa tiedot aiottujen toimenpiteiden perusteista. Oppilaitos suunnitteli opetuslinjojen lopettamista, mutta ei perustellut suunnitelmaansa. Se ei antanut linjojen kannattavuustietoja eikä pyydettyä työntekijöille lisätietoja.

Vaihtoehtoja suunnitelmien kohteena olevien työntekijöiden määrän rajoittamiseksi ja seurausten lieventämiseksi ei käsitelty. Niitä olisivat voineet olla esimerkiksi kouluttaminen, uudelleensijoittaminen, työ- ja työaika- ja vapaajärjestelyt sekä eläkeratkaisut.

Neuvotteluihin oli kutsuttu vain osa työntekijöistä, vaikka suunnitelmat vaikuttivat muihinkin. Oikeuden mielestä tämä kertoi siitä, että ratkaisu oli tehty jo ennen neuvotteluja.

Oikeuden mukaan työnantaja oli toiminut yt-lain vastaisesti vähintään huolimattomuuttaan. Kaikki kantajan vaatimukset tuomittiin hänen hyväkseen, ja irtisanottu opettaja sai roiman hyvityksen.

Terhi Tarvainen

Kirjoittaja on Journalistiliiton työehtoasiamies.

Hanna Kaisa Hellsten ● Kirjoittaja on Suomen freelance-journalistien toiminnanjohtaja.

Ahkera ja leppoisa elävän kuvan ammattilainen

OHJAAJA JA LEIKKAAJA
MATTI MARKKANEN
26.8.1945 KOTKA – 6.11.2019 MIKKELI

Yllellä pitkän urana leikkaajana ja ohjaajana tehnyt **Matti Markkanen** oli leppoisa ystävä ja työkaveri, jolla oli aina jotain kannustavaa sanottavaa. Hän oli kuollessaan 74-vuotias.

Yle-vuosien jälkeen Markkanen kehitti kotikaupungissaan Mikkelissä Nettiradio Mikaelin verkko-videotuotantoa. Mikaelin tiimi teki myös pitkiä tv-ohjelmia Yle Teemalle sekä versioi nettivideoita televisioon.

Kun Mikaeli lopetettiin 2005, sen sivuilta löytyi satoja Markkanen ohjauksessa tehtyjä videoita. Nettiradion eri-ikäisistä ihmisistä koostuneesta tiimistä tuli Markkaselle tärkeä kaveriporukka.

Markkanen ja **Juha "Norppa" Taskinen** kehittivät yhteistyökump-paneineen tavan striimata suoraa videokuvaa norppien vedenalaisista puuhista, kalasääsken

pesältä tai Saimaan saaresta erakon hoivaaman huuhkajan talvipuuhista. He tekivät myös luontoelokuvia.

Markkanen teki vuosia yhteistyötä animaattori ja elokuvaohjaaja **Heikki Prepulan** kanssa. Hän editoi useita elokuvia, kuten *Kolme pukkia* ja *Kössi Kenguru* -animaatioita. Ne kuuluvat suomalaisen tv-historiaan.

Markkanen oli vaatimaton, eikä pitänyt meteliä tekemisistään. Hän jätti siitä huolimatta – tai ehkä juuri siksi – pysyvän jäljen meihin, jota saimme hänet tuntea.

Tommi Lempinen, Juha Taskinen ja Päivi Kapiainen-Heiskanen

Kirjoittajat ovat Matti Markkanen pitkäaikaisia ystäviä ja kollegoita.

Sanojen taitaja ja älykäs keskustelija

KULTTUURITOIMITTAJA KATRIINA LAINE
27.8.1943 PORI – 4.2.2020 PORI

Toimittaja **Katriina "Kate" Laine** (os. **Lanki**) kuoli pitkäaikaiseen sairauteen 4. helmikuuta Porissa. Hän oli 76-vuotias.

Laine kirjoitti ylioppilaaksi Porin tyttölyseosta ja valmistui humanististen tieteiden kandidaatiksi Turun yliopistosta. Filosofian ja psykologian opinnot antoivat hänelle tukea jo lapsuudenkodista saatuaun avarakatseisuuteen.

Laine aloitti työt *Satakunnan Kansassa* uutistoimittajana vuonna 1970 ja osoitti heti intohimonsa kirjoittamiseen. Hän kirjoitti laajoja juttuja persoonallisella otteella. Hän näki olennaisen ja osasi välittää sen lukijoille helppolukuisesti ja elävästi.

Kulttuuritoimittajana Laine kirjoitti etenkin kuvataiteesta. Pettämätön näkemys tuotti lukijoille nautittavaa kulttuurijournalismia aina vuoteen 2000, jolloin hän jäi eläkkeelle.

Laineen tyyliä ja kykyä ilmaista

vaikeitakin asioita ylistivät niin lukijat kuin työtoverit. Yksi osoitus arvostuksesta oli Satakunnan Journalistien Sata-Tonni-palkinto vuonna 1992.

Sairaus kavensi Katen elinpiiriä, mutta hän säilytti positiivisen elämänasenteensa ja nautti syvällisistä keskusteluista ystävien ja etenkin tyttären lasten kanssa.

Ystävänä Kate oli ainutlaatuinen. Hän jakoi tukea ja kannustaa lämpimästi muita viimeisiin hetkiinsä asti.

Johanna Myllärniemi ja Marjatta Honkasalo

Kirjoittajat ovat Katriina Laineen ystäviä ja entisiä työtovereita.

Monipuolinen toimittaja ja tarkka vesipallotuomari

TOIMITTAJA PASI NATUNEN
15.7.1967 KUOPIO – 4.2.2020 TUUSULA

Riihimäkeläinen toimittaja **Pasi Natunen** kuoli kesken työpäivän sanomalehti *Keski-Uusimaan* toimituksessa Hyrylässä. Sairauskohtaus vei miehen työtovereiden heti aloittamasta elvytyksestä ja nopeasti paikalle tulleesta avusta huolimatta. Hän oli 52-vuotias.

Natunen muutti Kuopiosta Riihimäelle vuonna 1990 *Riihimäen Sanomien* uutistoimittajaksi. Hän vaihtoi pian urheilutoimitukseen, jossa työskenteli vuoteen 1994. Vuonna 2003 perustetussa *Aamupostissa* Natunen toimi avustajana.

Vuodesta 2005 Natunen työskenteli useissa Suomen Lehtiyhtymän lehdissä, kunnes siirtyi 2010 yhtymän sisällä toimitussihteeriksi sanomalehti *Keski-Uusimaan* toimitukseen.

Riihimäen Sanomista Natunen löysi puolisonkin, kesätoimittajaksi lehteen tulleen **Sadun**, jonka kanssa sai kolme lasta. Vaikka tiet myöhem-

min erosivat, välit pysyivät hyvinä. Perhe oli Natuselle hyvin tärkeä.

Natunen elämään kuuluivat myös uinti ja vesipallo. Vielä muutamaa päivää ennen kuolemaansa Natunen oli tuomaroimassa vesipallopeliä.

Natunen oli kokenut ja monipuolinen toimittaja sekä viime vuodet *Keski-Uusimaan* luottamushenkilö. Hän oli huumorintajuinen ja rento työkaveri, ja myös hyvä ja lämminsydäminen ystävä: Natunen saattoi esimerkiksi keskellä yötä lähteä hakemaan kuumeiselle kollegalleen lääkettä kymmenien kilometrien päästä ainoasta auki olleesta apteekista.

Kaisa Estola-Haaranen

Kirjoittaja oli Pasi Natunen kollega.

Uutisia Raumalta viideltä vuosikymmeneltä

UUTISPÄÄLLIKKÖ MAIJA-LIISA TUOMINEN
5.4.1926 KOKEMÄKI – 22.2.2020 RAUMA

Maija-Liisa Tuominen (o.s. **Lohi**) syntyi Kokemäellä 1926. Hän kuoli 93-vuotiaana.

Tuominen isä **Lauri Lohi** oli *Länsi-Suomen* päätoimittaja 1930-luvulla. Myös tytär hakeutui Yhteiskunnallisen korkeakoulun sanomalehtimieslinjalle. Se oli 1940-luvulla räväkkä valinta nuorelta naiselta.

Tuominen aloitti vuonna 1948 *Länsi-Suomen* ainoana naistoimittajana. Hän ehti tehdä 42-vuotisen toimittajauran, joka huipentui uutispäällikön tehtävään. Hänelle myönnettiin valtion ylimääräinen sanomalehtimieseläke.

Aluksi naistoimittajalle osuivat usein taidenäyttelyiden ja lausuntailtojen arvostelut. Hän oli myös lentävä reporteri, joka tikkasi polkupyörällään keikoille pitkiäkin matkoja. Raskain komennus oli vuonna 1964, kun tehtäväksi tuli kiertää Rauman merionnettomuu-

dessä menehtyneitten nuorten naisten surukodeissa pyytämässä uhrien valokuvia.

Myöhemmin Tuominen seurasi kunnallispolitiikkaa, johti toimituksen päivittäistä työtä ja kirjoitti pakinoita Priska-nimimerkillä.

Maija-Liisa Tuominen koki toimittajan työn valtavana rikkautena. Rauma, yhteiskunnalliset kysymykset ja päivän politiikka olivat hänelle tärkeitä. Hän nautti vilksestä ja vuorovaikutuksesta.

Raikuva nauru ja osanoton kyyneleet olivat molemmat Liisalla herkässä. Joustavuus, empatia ja huumori tekivät hänestä pidetyn uutispäällikön.

Tero Tuominen

Kirjoittaja on Maija-Liisa Tuominen poika.

KOULUTUKSET

Työaika-teemapäivä

Teemapäivässä tutustutaan muun muassa lehdistön työehtosopimuksen työaikamääräyksiin. Koulutus on suunnattu lehdistön luottamusmiehille ja työsuojeluvaltuutetuille. Se järjestetään sähköisesti Microsoft Teamsin välityksellä.

Aika: Ti 28.4.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 17.4. mennessä

Järjestäjä: Journalistiliitto

Journalistiliiton yhdistyspäivät (31.3.–1.4.), Freeseminaari (17.4.–18.4.) sekä A Dark Place -elokuvailta (31.3.) on peruttu koronavirustilanteen vuoksi. Yhdistyspäivät ja elokuvailta pyritään järjestämään syksyllä. Liitto tiedottaa asiasta verkkosivuillaan.

KOKOUKSET

ISSY:n vuosikokous

Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistyksen vuosikokous Mikkelissä 28.3. on peruutettu. Kokouksen uudesta ajankohdasta ilmoitetaan myöhemmin.

SFJ:n vuosikokous

Suomen freelance-journalistit ry:n vuosikokousta 4.4. siirretään koronatilanteen vuoksi. Uutta kokousajankohtaa ei vielä olla päätetty. Hallitus kutsuu vuosikokouksen koolle sitten, kun kokoontuminen on taas mahdollista.

MUUT

Uudet sukupolvet ja median tulevaisuus

Tilaisuus pidetään koronatilanteen salliessa. A-lehtien nuorten medioiden johtaja Anni Lintula alustaa aiheesta Sukupolvi Z ja median tulevaisuus. Puheenvuoroa seuraa median tulevaisuutta ruotiva paneelikeskustelu, johon osallistuvat Lintulan lisäksi toimittaja, aktivisti Maryan Abdulkarim sekä MustReadin päätoimittaja Anne Moilanen. Paneelin vetää Pasi Kivioja.

Aika: Ti 21.4. klo 17–19

Paikka: Keskustakirjasto Oodin Majjansalissa (1. krs)

Lisätiedot: hsj.fi

Järjestäjä: HSJ

Poikkeustila-valokuvaprojekti

Poikkeustila-projekti kutsuu suomalaisia ja Suomessa työskenteleviä freelancevalokuvaajia tallentamaan ihmisten arkea valmiuslain aikana. Ideana on, että kukin kuvaaja kuvaa yhden selkeän sarjan siitä, miltä poikkeustila tuntuu ja näyttää. Kootusta materiaalista on tarkoitus koota näyttely ja kirja. Projektin työryhmään kuuluvat kuvajournalistit Markus Jokela, Liisa Huima, Antti Yrjönen ja Hannamari Shaky.

Aika: Ke 18.3. alkaen

Lisätiedot: poikkeustila2020@gmail.com

Long Play siirsi kirjoittajakoulutuksen verkkoon

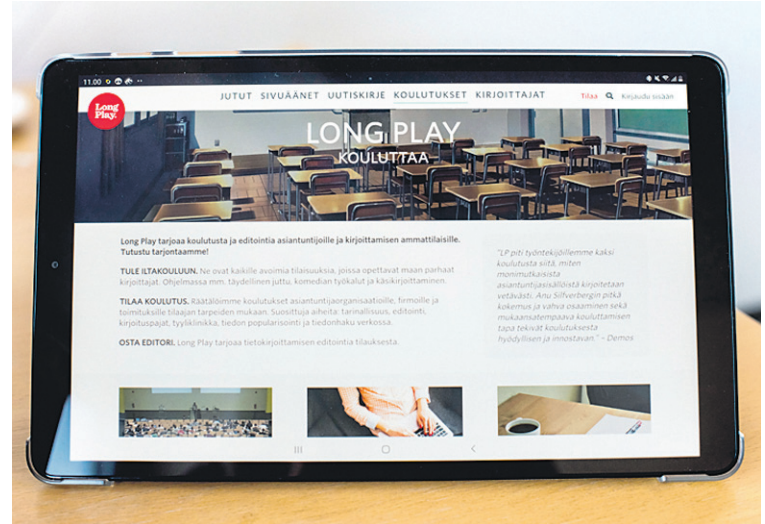
KUVA: HELI SAARELA

Journalismi- ja kirjoittajakoulutusta järjestävä Long Play on päättänyt siirtää kurssinsa verkkoon. Ensimmäisenä siellä aloittaa kirjoittajatyöpaja, joka toimii omassa, suljetussa Facebook-ryhmässään. Myös journalistiin painottuvien Iltakoulu-luontojen ja muiden koulutusten järjestämistä verkossa suunnitellaan parhaillaan.

Long Playn toimituspäällikkö Anu Silfverberg kertoo, että etäosallistumismahdollisuutta koulutuksiin on toivottu aiemmin.

”Sen pohtiminen on kiireessä lykkääntynyt, mutta nyt koronatilanne pakotti miettimään asiaa”, Silfverberg sanoo.

Kirjoittajatyöpaja siirrettiin verkkoon ensimmäisenä, koska aika on Silfverbergin mukaan

luovalle kirjoittamiselle otollinen ja pajoista on aiemmin jäänyt osallistujia ulkopuolelle.

Marja Honkonen

Lisätiedot Kirjoittajan työpajasta: longplay.fi/koulutukset

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalistiliitto.fi/fi/ilmoita-yhdistyksesi-tapahtumasta/

Vierumäen kesän ja syksyn 2020 viikot nyt haussa

Vierumäen lomahuoneistojen haku päättyy 5.4.2020.

Haettava aika 22.5. – 18.12.2020
Vain kokonaisia viikkoja voi hakea.

Hinnat:
605 euroa/viikko ajalla 22.5. – 18.9.2020
470 euroa viikko ajalla 18.9. – 18.12.2020
Varausmaksu 150 euroa.

Hakulomake löytyy liiton nettisivuilta journalistiliitto.fi > lomakkeet > Vierumäen lomaviikot

Mahdollisista koronavirustilanteen aiheuttamista muutoksista kerrotaan Journalistiliiton verkkosivuilla.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi
VERKKOSIVUT / WEBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Vappu Kaarenoja, 32

- Suomen Kuvalehden toimittaja.
- Valtiotieteiden maisteri Helsingin yliopistosta.
- Suuri Journalistipalkinto 2018, Edit-palkinto 2016.

Elina Järvinen, 48

- Suomen Kuvalehden toimittaja.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta.
- Edit-palkinto 2017 ja 2015.

Suomen Kuvalehden toimitus sijaitsee 15. kerroksessa juuri sen kallion päällä, josta Vappu Kaarenoja Elina Järvinen kertovat jutussaan.

Elina Järvinen ja Vappu Kaarenoja tekivät vuoden parhaana aikakauslehtijuttuna palkitun jutun kalliosta, jonka päällä he nyt työskentelevät

Hanna Nikkasen valinta

Toimittaja ja tietokirjailija **Hanna Nikkanen** halusi nostaa esille **Elina Järvisen** ja **Vappu Kaarenojan** jutun *Olipa kerran Pasila*, joka ilmestyi *Suomen Kuvalehdessä* 8/2019 ja verkossa 22. helmikuuta 2019. Jutun voi myös kuunnella **Vuokko Hovatan** ja **Paavo Kerosuon** lukemana.

"Ilmastomuutokseen liittyvässä journalismissa vaikeimmalta tuntuu usein se, miten ilmiö poukkoilee mittakaavasta toiseen. On puhuttava samaan aikaan vuosista ja vuosimiljoonista, tai planetarisesta ja mikroskooppisesta. Sellainen vaatii paljon selittämistä, ja selittäminen on yleensä kuivinta mahdollista journalismia. Reaktioni Järvisen ja Kaarenojan jutun alkua lukiessani oli epäusko: mittakaavan selittäminen on valittu jutun lähtökohdaksi – mitä hulluutta!"

"Jutun teemat ovat vaativia: Pasilan geologinen historia, paleontologia, systeemitutkimus, maailmanlopun mahdollisuus. Se toimii, koska kirjoittajat ovat todella perehtyneet aiheisiinsa, ja koska he kehataavat kirjoittaa tyylillä, joka on suomalaisessa journalismissa poikkeuksellisen runollinen. He osaavat välittää tutkijaa motivoivan ihmeen tunnun ja luottavat, että se kannattelee lukijaakin."

Nikkanen sanoo rakastavansa kahden kirjoittajan juttuja.

"Oikeiden tekijöiden kohdatessa voi syntyä juuri tällainen kauneuden, tiedon ja uteliaisuuden runsaudensarvi."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiäntamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Tommy Pohjola, teksti • Meeri Utti, kuva

Elina Järvisestä ja Vappu Kaarenojasta tuntui, että heidän on kirjoitettava jostakin isosta aiheesta. Sellaiseksi valikoitui ympäristön tila. *Olipa kerran Pasila* -jutussa liikutaan päiväntasaajalta miljoonien vuosien takaa tämän päivän Pasilaan Helsingissä. Lukukokemus jää lukijan päähän humisemaan.

Suomen Kuvalehdessä vuosi sitten julkaistu 16 sivun ja noin 40 000 merkin artikkeli maailman aikaisemmista vakavista ympäristötuhoista ja Pasilan ratapihan alueen kallioisen maaperän merkityksestä tulevaisuudelle herätti laajasti mielenkiintoa jo ilmestyessään. Se olikin lehden viime vuoden luetuin juttu. Juttu valittiin Vuoden jutuksi 2019 yleisömediassa Aikausmedian Edit-kilpailussa.

Suosio jatkuu: juttu maailman loppumisesta nousee analytiikassa näkyviin toistuvasti. Tähän mennessä sitä on luettu verkossa ja kuunneltu yhteensä lähes 200 000 kertaa.

Järvisen ja Kaarenojan mukaan valtava merkkimäärä ei ollut ongelma. Jostakin piti vain löytää aikaa kirjoittamiselle.

"Neuvottelimme työnantajan kanssa. Päädyimme hakemaan apurahaa, jotta voisimme jäädä muutaman kuukauden palkattomalle vapaalle. Apurahan turvin juttu oli myös heti kaikkien luettavissa.

Kumpikaan meistä ei ole ympäristötoimittaja. Mutta nyt meillä oli aikaa. Kävimme luennoilla ja tapasimme haastateltavia tarvittaessa useita kertoja. Tutkijat olivat ystävällisiä ja selittivät kaiken.

Jutun ideaa pyöriteltiin pitkään. Sitten päätimme, että artikkeli kulkee tutkimuksen ja paikan kautta. Pasila on jutun näyttämö, ja päähenkilö Helsingin yliopiston evoluutiobiologiaan erikoistunut tutkija **Mikael Fortelius**", Elina Järvinen sanoo.

Lisäksi oli mietittävä sitä, miltä valmis teksti tuntuisi ja kuulostaisi.

"Kirjoitamme eri tavalla, mutta löysimme nopeasti yhden kertojan äänen. Lopulta *Suomen Kuvalehden* oma editorikaan ei pystynyt erotamaan, kumpi meistä on kirjoittanut minkäkin osuuden."

Elämä maapallolla on ollut katkolla monta kertaa. Myös Pasilassa kalliolla rakennetaan taas uutta. Kehitys hämmäntää Kaarenojaa ja Järvis-tä. Heidän työpaikkansa sijaitsee nykyisin 15. kerroksessa kauppakeskuksessa, jonka nimi on englantia – Mall of Tripla.

Toimittajan on mentävä eteenpäin, kohti seuraavaa aihetta.

"Optimismista en tiedä, mutta toivoa on. Ehkä se on tämän Pasila-jutun päätelmä", Vappu Kaarenoja sanoo. ●

Radiotoimittaja
kohtaa kuulijan päivittäin
samaa lepakkoaikaan
samalla lepakkanavalla.